

**УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КНЗ «ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА

ТЕСТИ З ІСТОРІЇ

7 КЛАС

**Черкаси
2025**

Схвалено вченою радою КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради».

Протокол № 3 від 01.09.2025 року.

Авторський творчий колектив:

Боровець Любов Михайлівна, методист громадянської та історичної освітньої галузі комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»,

Бевза Юлія Вікторівна, учителька історії Черкаської спеціалізованої школи I-III ступенів №20 Черкаської міської ради Черкаської області,

Посикайло Лариса Миколаївна, учителька історії Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів №22 Черкаської міської ради Черкаської області,

Пушкарська Інна Василівна, учителька історії та правознавства Смілянської спеціалізованої школи I-III ступенів №12 Смілянської міської ради Черкаської області,

Яхненко Ольга Вікторівна, учителька історії Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів №32 Черкаської міської ради Черкаської області, за загальною редакцією **Боровець Любов Михайлівни**, методиста громадянської та історичної освітньої галузі та **Бондаренко Олени Андріївни**, завідувачки лабораторії-центру зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти, комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради».

Укладач:

Тетьора С.С., методист комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради».

Рецензенти:

Лісова Н.І., проректор із питань зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», доктор педагогічних наук,

Казановська С.М., учителька історії Уманської гімназії №5 Уманської міської ради Черкаської області.

Збірник містить тести з історії, укладені за модельними навчальними програмами «Історія України. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Бурлака О. В., Желіба О. В., Павловська-Кравчук В. А., Худобець О. А., Черкас Б. В., Щупак І. Я.) та «Всесвітня історія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Щупак І. Я., Посулько А. С., Бакка Т. В., Бурлака О. В., Власова Н. С., Желіба О. В., Махонін О. О., Мелешенко Т. В., Павловська-Кравчук В. А., Піскарьова І. О., Худобець О. А.) і охоплюють усі теми курсу історії України та всесвітньої історії для учнів 7 класу. До кожної теми розроблено по 2 варіанти тестів.

Різноманітні, різноформатні компетентнісно орієнтовані тестові завдання, які входять до складу тестів, ґрунтуються на базових знаннях та компетентнісному потенціалі історичної освітньої галузі, визначеному у Додатку 17 до Державного стандарту базової середньої освіти.

В основу завдань покладено історичний матеріал, що вимагає аналізу інформації, критичного мислення та створення нових продуктів, а не запам'ятовування дат.

З метою мотивації учнівства до вивчення історії та кращого запам'ятовування і розуміння минулого розробниками тестів уведено в завдання ігрові елементи, документи, карти, фотографії, малюнки, ребуси, різні зображення артефактів, які візуально відображають історичні події, місця та постаті.

До деяких завдань введено елементи інтегрування, що сприяє формуванню цілісного розуміння світу та розвитку ключових компетентностей для вирішення практичних завдань.

Матеріал збірника спрямований на надання допомоги педагогічним працівникам у створенні якісних вимірників, зокрема тестів, проведенні оцінювання чи самооцінювання сформованих компетентностей школярів з історії.

Тести, укладені до гугл форми, розміщено на сайті інтернет-школи «Навчально-методичний супровід внутрішньої системи забезпечення якості освіти» за покликанням: <https://monitoringck.com.ua/>

Творча робота буде корисною вчителям закладів загальної середньої освіти, Центрів професійного розвитку педагогічних працівників та учням/ученицям.

Зміст

Історія України.....	5
Розділ I. Вступ. Виникнення та становлення Русі-України.....	5
Розділ II. Русь-Україна наприкінці X – у першій половині XI ст.	17
Розділ III. Русь-Україна в другій половині XI - першій половині XIII ст.	25
Розділ IV. Галицько-Волинське князівство («держави Романовичів»)	31
Розділ V. Руські землі у складі східноєвропейських держав XIV–XV ст.	38
Підсумковий тест за рік	46
Всесвітня історія	57
Розділ I. Народження середньовічної Європи.....	57
Розділ II. Середньовіччя за межами Європи	67
Розділ III. Середньовічне суспільство (V – XV ст.).....	76
Розділ IV. Середньовічні держави в X–XV ст.....	86
Розділ V. Духовний світ Середньовіччя. Здобутки середньовічної Європи	92
Підсумковий тест за рік	101

Історія України

Розділ І. Вступ. Виникнення та становлення Русі-України

Варіант 1

Початковий та середній рівні

Завдання 1-9 із вибором ОДНІЄЇ правильної відповіді

1. Визначте зайве поняття в логічному ланцюжку.

- А князь
- Б ідол
- В дружина
- Г віче

2. Що зображено на картосхемі?

- А Торговельний шлях «із варяг у греки».
- Б Шляхи Великого розселення слов'ян.
- В Традиційний шлях полюддя.
- Г «Соляний» торговельний шлях.

3. Як візантійські історики називали східнослов'янське плем'я, яке жило на території сучасної України, Молдови та Румунії?

А

Б

В

Г

4. Упізнайте вид історичних джерел за цитатами.

«У «Повісті» автор пов'язує історію України з історією світу... Ідею єдності і політичної незалежності Української держави проголосив Нестор у часи, коли вже йшов швидкими темпами процес розподілу тодішньої держави на окремі землі».

Наталія Полонська-Василенко

«Що стосується Літопису Нестора, Слова про похід Ігоря і т.д., то ці твори були безпосередніми плодами місцевого життя стародавньої України. Ці твори започатковують українську літературу».

Михайло Драгоманов

А усні	Б писемні	В речові	Г етнографічні
--------	-----------	----------	----------------

5. Укажіть рік, коли княгиня Ольга здійснила дипломатичну місію до міста, назва якого зашифрована в ребусі.

- А 945 р.
Б 957 р.
В 959 р.
Г 964 р.

6. Визначте картосхему із зображенням напрямків походів князя Святослава Ігоровича.

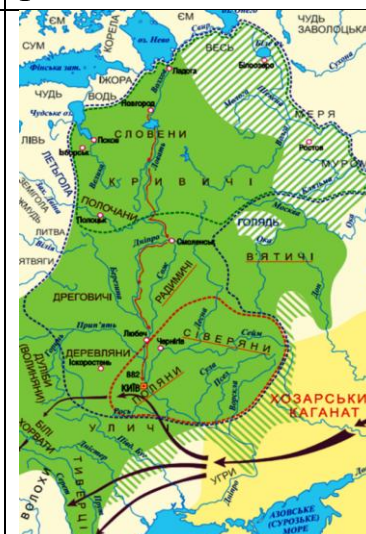
А	Б
---	---

В

Г

Достатній рівень

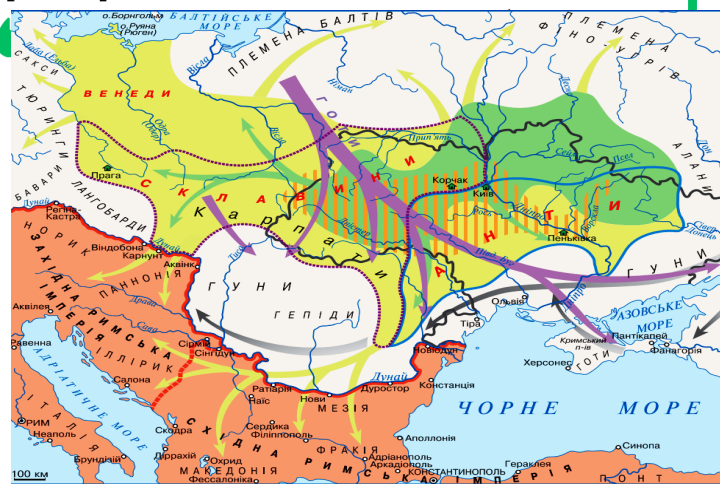
7. Упізнайте за описом види господарювання давніх слов'ян.

- А землеробство, скотарство, ковальство
 Б скотарство, бортництво
 В землеробство, скотарство, бортництво
 Г землеробство, скотарство

“Країна слов'ян рівна і вкрита лісом, серед якого вони й мешкають. В них немає виноградників й орних (зрошуваних ?) ланів. І є в них щось на кшталт дерев'яних діжок, в яких знаходяться бджоли й мед. І зветься це їхньою мовою “улідж”. І з однієї такої діжки добувають до 10 глечиків меду. І вони випасають свиней, як ми овець... Більша частина їхнього збіжжя це просо... З меду вони роблять хмільний напій (його п'ють, зокрема, на поминках, випиваючи за раз до 20 діжок)... Робочої худоби мають небагато, а коней в них [майже] зовсім немає...”

8. Визначте, що із зазначеного НЕ є наслідком подій, зображених на карті.

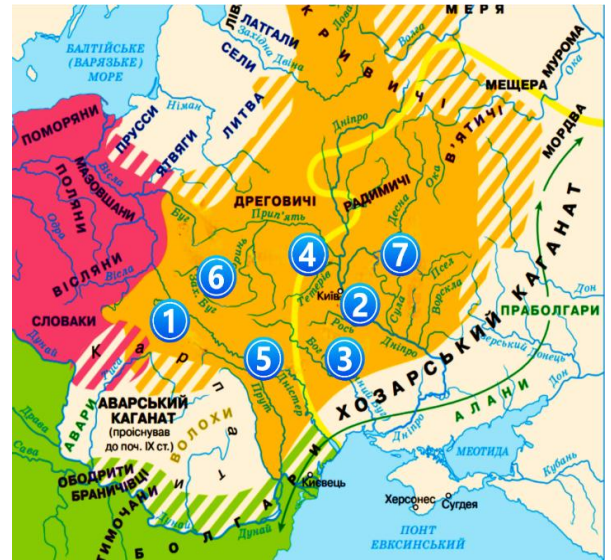
- А формування трьох основних груп слов'янських народів
 Б створення слов'янських держав

В зміна етнічної карти Європи
Г занепад Східної римської імперії

9. Укажіть перелік цифр, якими позначено на карті території розселення полян та уличів.

- А 2, 5
Б 2, 3
В 4, 7
Г 1, 6

10. Співвіднесіть історичні періоди європейського Середньовіччя і княжої доби в Україні.

1	Раннє Середньовіччя (V-IX ст.)	А	Велике розселення слов'ян, створення Русі-України.
2	Зріле Середньовіччя (IX-XIII ст.)	Б	Українські землі опинилися в складі східноєвропейських держав.
3	Пізнє Середньовіччя (XIV- XV ст.)	В	Розквіт Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів»).

Високий рівень

Завдання 11 відкрите з короткою відповіддю

11. Розв'яжіть хронологічне рівняння: знайдіть значення х, користуючись поданими умовами.
(Відповідь запишіть арабськими цифрами.)

$$a + x = b$$

a - похід князя Олега на Київ;
b - загибель князя Святослава Ігоровича.

12. Установіть хронологічну послідовність подій, зображених на мініатюрах з Радзивіллівського літопису.

А	 Рюрик посилає Аскольда і Діра в похід на Царгород
Б	 Ольга і сплата дrevлянами данини
В	 Загибель Святослава на Дніпровських порогах
Г	 Олег і візантійський цар

13. Ознайомтесь з поданими джерелами (1, 2) та виконайте завдання до них.

Джерело 1

«У літо.... Ігор відпустив свою дружину додому, а сам з невеличкою частиною воїнів повернувся, щоб узяти більшого багатства. Дrevляни ж, почувши, що йде він знову, зійшлися на раду до свого князя Мала і сказали: «Якщо внадиться вовк у кошару, то всіх виносить овець, поки не вб'ють його. То він і нас всіх погубить». І послали до Ігоря, кажучи йому: «Чого ти йдеш знову? Ти ж забрав усю данину!» І не послухав їх Ігор, і вийшли дrevляни із міста Іскоростеня, убили Ігоря і дружину його, бо їх було мало...» (Нестор Літописець. «Повість минулих літ»)

13.1. Згадайте рік, у якому відбулись події, описані у джерелі.

- А 941 р.
- Б 944 р.
- В 945 р.
- Г 957 р.

13.2. Порахуйте, скільки століть тому відбулись події, описані у джерелі. (Відповідь запишіть арабськими цифрами.)

Джерело 2

«Коли настане листопад місяць, князі їхні одразу виходять з усіма русами з Києва і відправляються у ..., що називається кружлянням (тобто круговий об'їзд), а саме в слов'янські землі дrevлян, дреговичів, кривичів, сіверян і решти слов'ян, що платять данину русам. Годуючись там протягом цілої зими, вони у квітні місяці, коли розтає лід на річці Дніпро, знову повертаються в Київ». (Константин Багрянородний. «Про управління імперією»)

13.3. Про яке явище йдеться в описі візантійського імператора Костянтина Багрянородного?

(Відповідь запишіть з маленької літери у називному відмінку однини.)

Відповіді (I варіант)

1. Б
2. В
3. В
4. Б
5. Б
6. В
7. В
8. Г
9. Б
10. 1-А 2-В 3-Б
11. 90
12. А, Г, Б, В
- 13.1. В
- 13.2. 11
- 13.3. полюддя

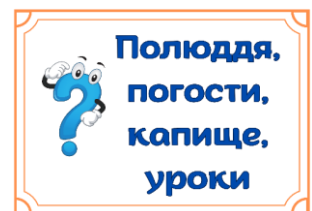
Варіант 2

Початковий та середній рівні

Завдання 1-9 із вибором ОДНІЄЇ правильної відповіді

1. Визначте зайве поняття в логічному ланцюжку.

- А полюддя
- Б погости
- В капище
- Г уроки

2. Що зображено на картосхемі?

- А Торговельний шлях «із варяг у греки».
- Б Шляхи Великого розселення слов'ян.
- В Традиційний шлях полюддя.
- Г «Соляний» торговельний шлях.

3. Укажіть види господарювання давніх слов'ян, про які йдеться в наведеному джерелі.

- А землеробство, скотарство, ковальство
- Б скотарство, бортництво
- В землеробство, скотарство, бортництво
- Г землеробство, скотарство

“

“В них (слов'ян) дуже багато меду, з якого вони роблять вино й інші подібні напої. Ємності для вина (медовухи) в них з дерева і буває, що один чоловік виробляє на рік близько 100 таких ємностей [меду]. Вони мають цілі стада свиней, як ми отари баранів... Правитель же їхній харчується молоком”.

Худуд-ал-Алем

”

4. Визначте назву, яку використовували слов'яни щодо норманів.

А	
Б	
В	
Г	

5. Упізнайте вид історичних джерел за цитатою.

А усні

Б писемні

В речові

Г етнографічні

“Знахідки скляних виробів (дев'ять екземплярів) поділяються на кілька категорій: посуд, прикраси, архітектурний декор. Переважна більшість виробів знайдена у фрагментах. Скляний посуд представлений уламками стінок (переважно) келихів ... Фрагмент намистини з яскравого темно-фіолетового напівпрозорого скла. Такі намистини розповсюджені на території давньоруських міст і датуються XII – першою половиною XIII ст.

(Результати археологічного дослідження території київського Гостиного двору в 2013 р.)

6. Укажіть рік, коли княгиня Ольга знищила місто, назва якого зашифрована в ребусі.

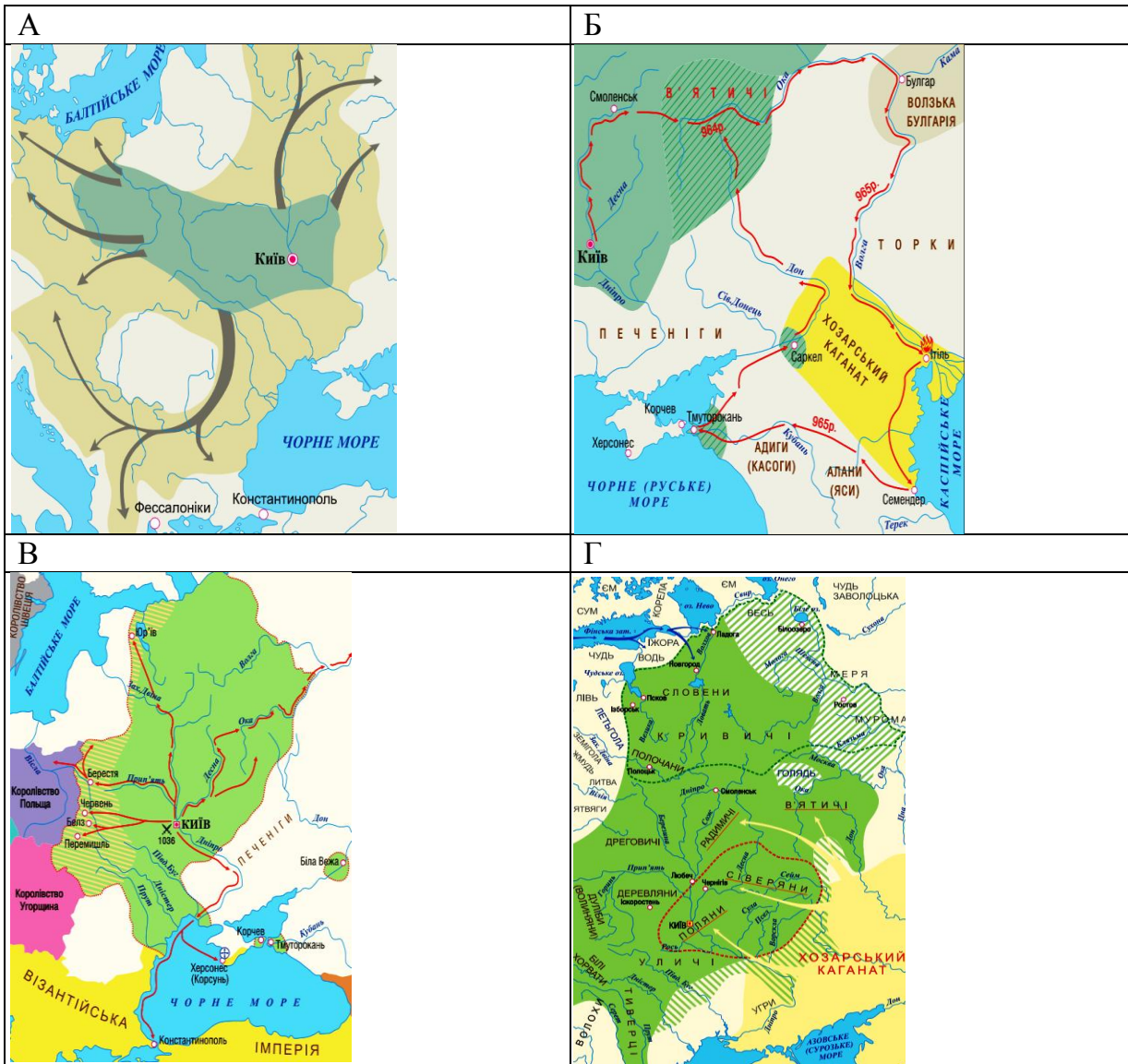
А 946 р.

Б 957 р.

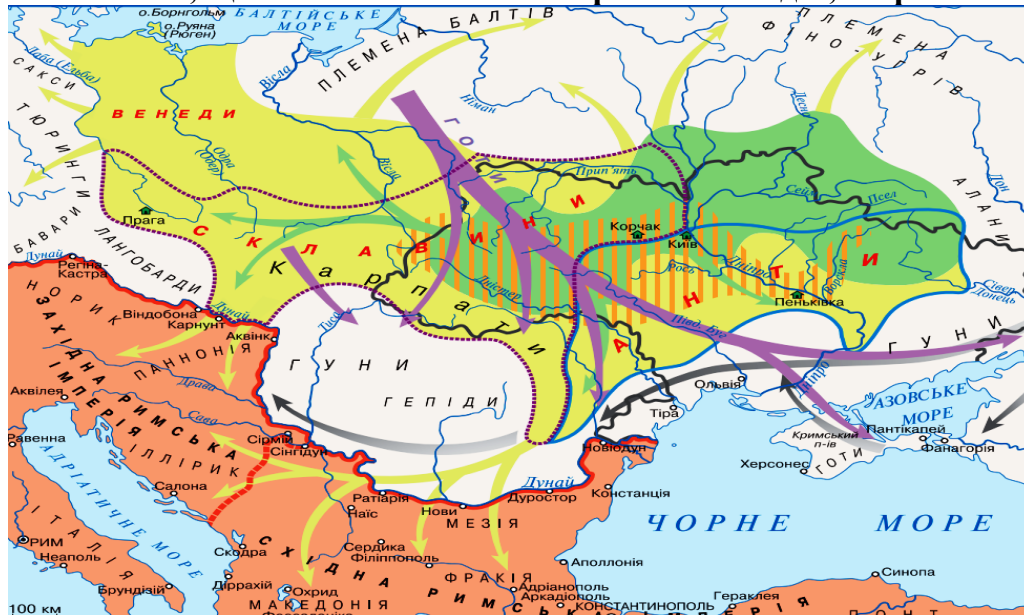
В 959 р.

Г 964 р.

7. Визначте картосхему із зображенням напрямків походів князя Святослава Ігоровича.

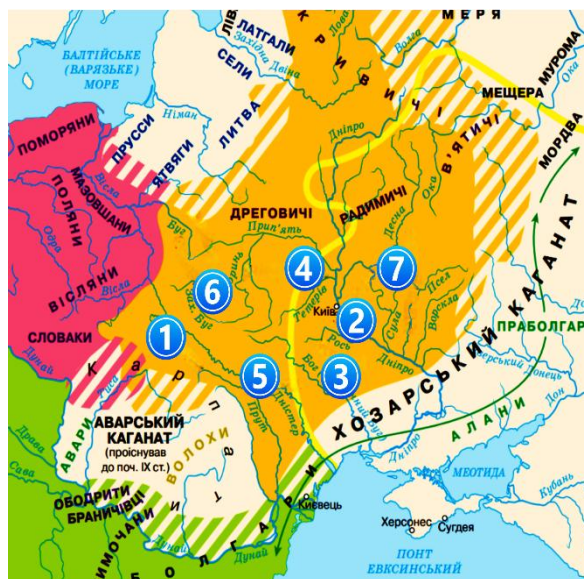
8. Визначте, що із зазначеного НЕ є причиною подій, зображених на карті.

- А Зміна клімату, яка призвела до неврожаю та голоду.
 Б Зростання населення слов'янських племен.
 В Брак вільних земель.
 Г Формування трьох основних груп слов'янських народів.

9. Укажіть перелік цифр, якими позначено на карті території розселення деревлян та сіверян.

- А 2, 3
 Б 5, 6
 В 4, 7
 Г 5, 3

10. Співвіднесіть історичні періоди європейського Середньовіччя і княжої доби в Україні.

1	Раннє Середньовіччя (V-IX ст.)	А	Розквіт Русі-України, бурхливий розвиток культури й мистецтва.
2	Зріле Середньовіччя (IX-XIII ст.)	Б	Період становлення племінних князівств і союзів на українських теренах, діяльність перших князів Русі-України.
3	Пізнє Середньовіччя (XIV- XV ст.)	В	Українські землі у складі Великого князівства Литовського, Угорщини, Польщі, Молдови, Османської імперії.

Високий рівень

Завдання 11 відкрите з короткою відповіддю

11. Розв'яжіть хронологічне рівняння: знайдіть значення x , користуючись поданими умовами.
 (Відповідь запишіть арабськими цифрами.)

$$a + x = b$$

a - перший похід київського князя Аскольда на Візантію;
 b - початок князювання Ольги.

Завдання 12 на встановлення хронологічної послідовності

12. Установіть хронологічну послідовність подій, зображених на мініатюрах з Радзивіллівського літопису.

А Похід Олега на Царгород	Б Вбивство Аскольда і Діра
В Ольга і спалення древлянських послів	Г Ігор збирає данину з древлян

13. Ознайомтесь з поданими джерелами (1, 2) та виконайте завдання до них.

Джерело 1

«Пішов Ігор на Греків <...>. Але Феофан, [сановник Романа], зустрів їх у човнах із вогнем і став пускати вогонь трубами на човни руські, і було видно страшне диво. Руси ж, бачивши полум'я, кидались у воду морську [і] намагалися [подали] відбresti. І таким чином рештки [їх] вернулися до себе. Ті ж, які прибули в землю свою, розповідали кожен своїм про те, що сталося, і про вогонь із човнів. «Таке, як ото блискавка, що на небесах,— казали вони,— греки мають у себе, і, її пускаючи, палили вони нас. І через се не подолали ми їх». (Нестор Літописець. «Повість минулих літ»)

13.1. Згадайте рік, у якому відбулись події, описані у джерелі.

А 882 р.

Б 941 р.

В 944 р.

Г 945 р.

13.2. Визначте, скільки століть тому відбулись описані події. (Відповідь запишіть арабськими цифрами.)

13.3. Згадайте, як називають використану греками зброю (суміш)?

Джерело 2

«Горюча суміш, що застосовувалася у військових цілях в часи середньовіччя, уперше була вжита візантійцями в морських битвах. Точний склад її невідомий. Установка являла собою мідну трубу, через яку з гуркотом вивергалася рідка суміш. Імовірно, максимальна далекобійність цієї зброї дорівнювала 25 м, тому спочатку її використовували тільки у флоті. Суміш була страшною загрозою повільним і незграбним дерев'яним кораблям того часу. Її не можна було загасити, оскільки вона продовжувала горіти навіть на поверхні води».

(Відповідь запишіть з маленької літери у називному відмінку однини: два слова без лапок, з пробілом.)

Відповіді (II варіант)

1. В
2. А
3. Б
4. Г
5. В
6. Б
7. Б
8. Г
9. В
10. 1-Б, 2-А, 3-В
11. 85
12. Б, А, Г, В
- 13.1. Б
- 13.2. 11
- 13.3. грецький вогонь

Використані джерела

1. Ілюстрації з Радзивіллівського літопису. URL: <https://jenikirbyhistory.getarchive.net/search?q=%20Radziwill%20Chronicle&global=true>
2. Карта «Велике розселення слов'ян у V–VII ст.» / Дрібниця В. О. та ін. Історія України : підруч. для 7 кл. закладів загальної середньої освіти / В. О. Дрібниця, І. Я. Щупак, О. В. Бурлака, І. О. Піскарьова. Київ : УОВЦ «Оріон», 2020. 176 с. : іл.
3. Карта «Східні слов'яни у VIII - сер. IX ст.» / Свідерський Ю. Історія України : підруч. для 7 кл. закл. загальн. середн. освіти / Юрій Свідерський, Наталія Романишин. Київ : Грамота, 2020. 176 с. : іл.
4. Картина К. В. Лебедева «Князь Ігорь збирає данину з древлян в 945 році» URL: <https://spadok.org.ua/kyuyivska-rus/drevlyany-ta-yikhnye-knyazivstvo>
5. Картосхема «Традиційний шлях полюддя» / Гісем О. В. Історія України : підруч. для 7 класу загальноосвіт. навч. закладів / О. В. Гісем, О. О. Мартинюк. Харків : Вид-во «Ранок», 2015. 240 с. : іл.
6. Картосхеми «Полюддя», «Походи Володимира Мономаха», «Балканські походи Святослава», «Виникнення Русі-України» / Сорочинська Н. М., Гісем О. О. Історія України : підручник для 7 кл. закладів загальн. серед. освіти / Н. М. Сорочинська, О. О. Гісем. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2020. 176 с.

7. Якими ми були 1000 років тому (рання Русь очима східних авторів). Частина перша. URL: https://texty.org.ua/articles/13247/Jakymy_my_buly_1000_rokiv_tomu_ranna-13247

Розділ II. Русь-Україна наприкінці X – у першій половині XI ст.

Варіант 1

Початковий та середній рівні

Завдання 1-8 із вибором ОДНІЄЇ правильної відповіді

1. Укажіть поняття за визначенням: «Зображення, викладене з різнокольорових шматочків скла чи смальти – це...».

- А мозаїка
- Б фреска
- В графіті
- Г вітраж

2. Укажіть князя за історичним джерелом.

«І став княжити він у Києві один. І поставив він кумири на пагорбі, поза двором теремним: Перуна дерев'яного, і Хорса, і Дажбога, і Стрибога, і Сімаргла, і Мокош».

- А Ярослав Мудрий
- Б Володимир Великий
- В Ігор Рюрикович
- Г Віщий Олег

3. Визначте першу писану збірку норм права на Русі.

- А Устав Володимира
- Б «Салічна правда»
- В «Руська правда»
- Г «Остромирове Євангеліє»

4. Пригадайте, хто став першим Київським митрополитом руського походження.

- А Аліпій
- Б Іларіон
- В Нестор
- Г Михаїл

5. Визначте назву першого кам'яного храму, побудованого за часів Володимира Великого.

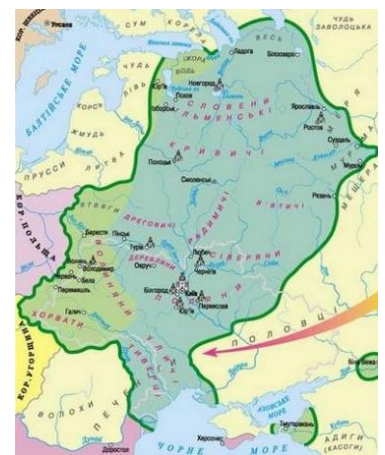
- А Софіївський Собор
- Б Десятинна церква
- В Успенська церква
- Г Спасо-Преображенський собор

6. Укажіть місто, у якому князували Володимир Великий та Ярослав Мудрий до початку свого княжіння у Києві.

- А Новгород
- Б Переяслав
- В Чернігів
- Г Псков

7. Пригадайте слов'янські племена, які були присдані князем Володимиром під час захоплення Червенської землі.

- А тиверці й уличі
- Б радимичі і в'ятичі

В волиняни і хорвати
Г лютичі і брежани

8. Укажіть фото, на якому зображено архітектурну пам'ятку, побудовану Ярославом Мудрим у Києві. Упишіть назву пам'ятки: _____

- А 1
Б 2
В 3

Достатній рівень

9. Установіть відповідність між соціальною групою населення та його ознакою.

1	Ізгої	А	військова знать, на яку спиралась влада князя
2	Бояри	Б	вільні селяни-общинники
3	Смерди	В	залежні селяни відповідно до укладеного договору-ряду
4	Рядовичі	Г	соціальна група, що втратила зв'язок зі своїм звичним соціальним середовищем

10. Установіть хронологічну послідовність подій.

- А похід князя Володимира на Корсунь
Б масове хрещення киян у р. Почайні
В установлення культу Перуна в Києві
Г хрещення та шлюб князя Володимира з візантійською принцесою Анною

11. Виберіть тези, які характеризують соціально-економічний розвиток руських земель.

- 1 відсутність рабства
2 найбільший торговий шлях «Із варяг у греки»
3 відсутність карбування монет
4 основою господарства було землеробство
5 поділ населення на привілейовані і непривілейовані верстви
6 закріпачення селян

7 основою господарства було кочове скотарство

Високий рівень

12. Прочитайте історичне джерело та визначте наслідки події, яку воно описує:

«Мстислав вийшов на лови, і розболівся, і помер. І положили його у Чернігові в церкві святого Спаса, що її він спорудив був сам; було бо зведено її при ньому так заввишки, як, на коні стоячи, можна рукою досягти. Після цього ж узяв брат волость його всю і став єдиновладником Руської землі».

Наслідки:

- 1) устанавлення єдиновладдя Ярослава Мудрого,
- 2) початок міжусобної боротьби між нащадками Мстислава і Ярославом Мудрим,
- 3) об'єднання руських земель в єдину імперію.

А 1; 2

Б 1; 3

В 1; 2; 3

13. Розв'яжіть хронологічну задачу.

Князь Володимир Святославович помер у 1015 році. Його правління тривало 35 років.

У якому році князь став на київський престол?

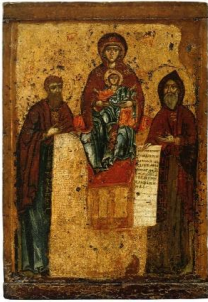
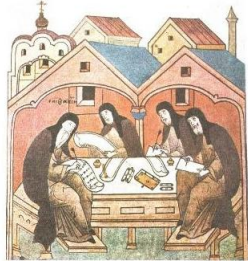
(Відповідь запишіть тільки числом.)

14. Уставте пропущені слова в тексті.

«Для запобігання нападам кочових племен 1) _____, князь 2) (ім'я) _____ побудував систему оборонних укріплень південних рубежів, які ввійшли в історію під назвою 3) «_____».

15. Установіть відповідність між історичними термінами та їх визначеннями.

1. Ікона	А Живопис на вологій штукатурці	
2. Скрипторій	Б Дрібний малюнок в рукописній книзі чи в літописах	

3. Фреска	В Зображення на дерев'яних дошках лику Бога і святих	
4. Мініатюра	Г Майстерня рукописних книжок	

Відповіді (I варіант)

1. А
2. Б
3. В
4. Б
5. Б
6. А
7. В
8. А, Софіївський собор
9. 1-Г, 2-А, 3-Б, 4-В
10. В, А, Г, Б
11. 2, 4, 5
12. Б
13. $1015 - 35 = 980$ р.
14. 1) печеніги, 2) Володимир, 3) «Змієві вали».
15. 1-В, 2-Г, 3-А, 4-Б

Варіант 2

Початковий та середній рівні

Завдання 1-8 із вибором ОДНІЄЇ правильної відповіді

1. Укажіть поняття за визначенням: «Картина написана водяними фарбами по вогкій штукатурці – це...».

- А мозаїка
- Б фреска
- В ікона
- Г вітраж

2. Пригадайте племена, для запобігання нападів яких була побудована система укріплень «Змієві вали».

- А половці
- Б печеніги
- В хозари
- Г торки

3. Визначте найчисельнішу групу населення в Київській Русі.

- А смерди
- Б бояри
- В рядовичі
- Г закупи

4. Укажіть назву перших карбованих монет в Русі - Україні.

- А гривні
- Б дарики
- В златники
- Г злоті

5. Пригадайте ім'я доньки Ярослава Мудрого, яка стала королевою Франції.

- А Анастасія
- Б Анна
- В Єлизавета
- Г Ольга

6. Ознайомтесь з історичним джерелом і визначте князя, про якого розповідається в тексті: «Коли ж охрестили його в Корсуні, то передали йому віру християнську кажучи так «... Віруй, говорячи: «Вірую во єдиного Бога Отця Вседержителя, Творця неба і землі»».

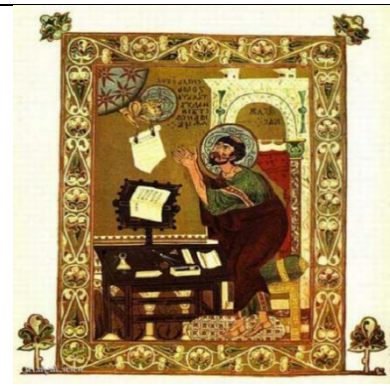
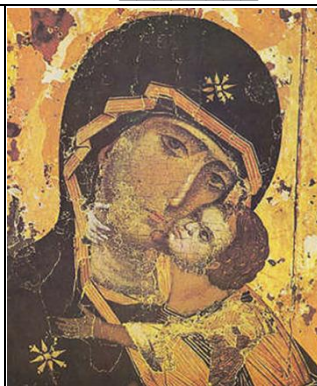
- А Ярослав Мудрий
- Б Володимир Великий
- В Ігор Рюрикович
- Г Святослав Ігорович

7. Пригадайте, кому завдало поразку військо Ярослава Мудрого під стінами Києва в 1036 році.

- А половцям
- Б печенігам
- В монголам
- Г хозарам

8. Визначте пам'ятку образотворчого мистецтва, яка виникла за часів Ярослава Мудрого. Упишіть назву пам'ятки: _____

1	2	3
А 1	Б 2	В 3

Достатній рівень

9. Установіть відповідність між іменами діячів і подіями, з якими вони пов'язані.

1	Іларіон	А	створення першої слов'янської абетки
2	Кирило і Мефодій	Б	заснування першої бібліотеки на Русі
3	Князь Володимир	В	відкриття першої школи для боярських і князівських дітей
4	Князь Ярослав Мудрий	Г	написання твору «Слово про закон і благодать»

Високий рівень

10. Установіть хронологічну послідовність подій.

- А перемога Ярослава над Святополком Окаянним
- Б заповіт Ярослава
- В Ярослав стає єдиновладним правителем Русі
- Г зведення першого писаного закону «Руська правда»

11. Виберіть ТРИ тези, які характеризують діяльність Володимира Великого.

- 1 завершив об'єднання східнослов'янських племен у єдину державу
- 2 вів боротьбу з Хозарським каганатом
- 3 побудував систему оборонних укріплень проти нападів кочовиків
- 4 провів військову реформу, усунувши варягів з руського війська
- 5 відкрив першу бібліотеку на Русі
- 6 запровадив перше писане законодавство
- 7 побудував перший дерев'яний міст через Дніпро

12. Ознайомтесь з історичним джерелом і визначте ТРИ наслідки описаної події.

«Не годиться християнам віддавати [заміж] за язичників. Якщо хрестишся, то і це одержиш, і царство небесне приймеш, і з нами однієї віри будеш».

«І охрестився ж він у церкві Святої Софії... у городі Корсуні. По хрещенні ж привів Володимир цесарицю на обручення.. Коли ж охрестили його... передали йому віру християнську...».

- 1 зміцнення великокнязівської влади
- 2 зростання зовнішньої агресії з боку Русі
- 3 зростання авторитету Русі серед європейських країн
- 4 поширення впливу католицьких чернечих орденів
- 5 розвиток культури і мистецтва, поява писемності
- 6 господарський занепад країни
- 7 значний вплив папи римського на руських князів

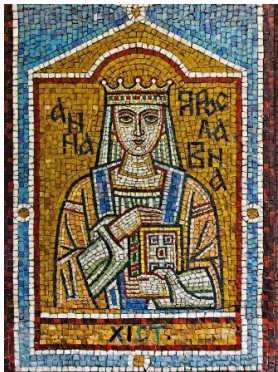
13. Розв'яжіть хронологічну задачу

Відомо, що Ярослав вокняжився в Києві у 1019 р. і правив до 1054 р., а його брат Мстислав помер у 1036 р. Скільки років Ярослав Мудрий правив як єдиновладний правитель Русі.
(Відповідь запишіть тільки числом.)

14. Уставте пропущені слова в тексті.

«За князя 1) _____ було вперше видані писані норми давньоруського права, що в історію увійшли під назвою 2) _____. Це була перша спроба замінити кровну помсту 3) _____».

15. Установіть відповідність між історичними термінами та їх визначеннями.

1 Великий князь	А Слов'янська абетка названа на честь творця слов'янської писемності просвітителя Кирила	
2 Билина	Б укладення шлюбів між представниками держав з метою підтримки добросусідських відносин	
3 Шлюбна дипломатія	В Народна епічна пісня про богатирів та їх подвиги	
4 Кирилиця	Г Очільник давньоруської держави	

Відповіді (II варіант)

1. Б
2. Б
3. А
4. В
5. Б
6. Б

7. Б
8. А, Мозаїка «Оранта» з Софіївського собору
9. 1-Г, 2-А, 3-В, 4-Б
10. А, Г, В, Б
11. 1, 3, 4
12. 1, 3, 5
13. $1054 - 1036 = 18$ років
14. 1) Ярослав, 2) Руська правда, 3) грошовими штрафами
15. 1-Г, 2-В, 3-Б, 4-А

Використані джерела

1. Карта 1. «Київська держава за часів Володимира Великого та Ярослава Мудрого». URL: <https://uahistory.co/pidruchniki/vlasov-2015-ukraine-7-class/7.html>
- Карта 2. URL: // <https://geomap.com.ua/uk-uh5/697.html#&gid=maps&pid=1>
2. Церква Святої Софії в Києві. URL: <https://st-sophia.org.ua/uk/novini/do-uvagi-vidviduvachiv-44/>
3. Церква Святого Пантелеймона в Галичі. URL: <https://photographers.ua/photo/tserkva-svyatogo-panteleymona-v-galichi-827367/>
4. Спасо-Преображенський собор у Чернігові. URL: <https://ukrainaincognita.com/chernigivska-oblast/chernigiv/spaso-preobrazhenskyi-sobor-u-chernigovi>
5. Свенська ікона Богородиці з Дитям на троні із пристоячими Антонієм та Теодозієм Печерськими. URL: https://risu.ua/sakralne-mistectvo-kijivskoji-rusi-pid-znakom-vizantiyskoji-civilizaciji_n86692
6. Фреска. URL: https://md-ukraine.com/ua/page/20_sofijskij-sobor--abo-sofia-kiivska-opis--freski--oranta---md-ukraine.html
7. Монастирські скрипторії. URL: <https://dzen.ua/a/ZeiHWBZH4xDMbOeC>
8. Літописна мініатюра. URL: <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fpokrov-hamburg.de%2F2018%2F07%2F25%2Fhreshhennya-kyivskoyi-rusi-podiya-yaka-zminyla-narod%2F&psig=AOvVaw3qQPBDBmEF2yYUIWqQb-75&ust=1717706478505000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBIQjRxqFwoTCIioyL-pxYYDFQAAAAAAdAAAAABAT>
9. Мозаїка Оранта. URL: <https://i.pinimg.com/736x/35/0d/2a/350d2a70da6dc67b2702cef180a4e230.jpg>
10. Мініатюра Остромирового Євангеліє. URL: https://risu.ua/sakralne-mistectvo-kijivskoji-rusi-pid-znakom-vizantiyskoji-civilizaciji_n86692
11. Вишгородська ікона Божої матері. URL: https://risu.ua/sakralne-mistectvo-kijivskoji-rusi-pid-znakom-vizantiyskoji-civilizaciji_n86692
12. Кирилиця. URL: https://kampot.org.ua/uploads/posts/2010-06/1276718526_ab_10.jpg
13. Зображення князя Володимира. URL: https://24tv.ua/resources/photos/news/201906/1165868_8403934.jpg?201906102536&w=460&h=526&fit=cover%27&output=webp
14. Анна Ярославна (мозаїка). URL: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/fe/Anna_Yaroslavna_of_Kiev.jpg/100px-Anna_Yaroslavna_of_Kiev.jpg
15. Давньоруські богатири. URL: <https://i.obozrevatel.com/news/2021/4/12/vasnetsov.jpg?size=1944x924>

Розділ III. Русь-Україна в другій половині XI - першій половині XIII ст.

Варіант 1

Початковий та середній рівні

Завдання 1-4 із вибором ОДНІЄЇ правильної відповіді

1. Укажіть рік доповнення «Руської Правди» синами Ярослава Мудрого.

- А 1072 р.
- Б 1079 р.
- В 1187 р.
- Г 1190 р.

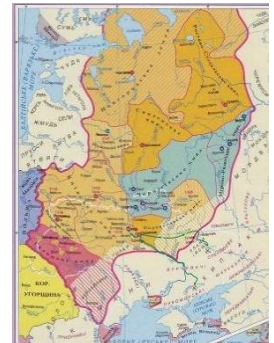
2. Упізнайте за описом князя.

«Був же він князь і мудрий, і красномовний, і богобійний, і поважний в усіх землях, і славен військами своїми, а посилав їх з воєводами».

- А Ярослав Осмомисл
- Б Мстислав Володимирович
- В Володимир Мономах
- Г Ярослав Мудрий

3. Укажіть князя, за правління якого Русь-Україна мала вказані кордони.

- А Ізяслава
- Б Володимира
- В Святослава
- Г Ярослава Мудрого

4. Визначте назву пам'ятки, зображеної на фото.

- А Холмська ікона Богородиці
- Б Дорогобузька ікона Богородиці
- В Вишгородська ікона Богородиці
- Г Ікона Володимирської Богоматері

Завдання 5-8 із кількома правильними відповідями

5. Виберіть імена князів, які уклали союз для спільного управління державою (тріумвірат).

- А Ізяслав
- Б Ігор
- В Святослав
- Г Всеволод
- Д Володимир
- Е Мстислав

6. Визначте ТРИ князівства, що утворилися на українських землях в період роздробленості.

- А Київське

- Б Новгородське
В Галицьке
Г Волинське

7. Виберіть ЧОТИРИ заходи, здійснені Володимиром Мономахом.

- А Відомо про 80 успішних походи, які організував проти половців.
Б Заснував першу бібліотеку.
В Автор першого педагогічного твору в історії України – «Повчання дітям».
Г Під контролем князя перебувало $\frac{3}{4}$ території Русі.
Д Провів релігійну реформу.
Е У 1113 році його запросили на київський престол.

8. Визначте ТРИ наслідки Любецького з'їзду (снему) князів.

- А Схвалено принцип князівської вотчини – тобто володіння, що належали батькам (Київ, Чернігів, Переяслав) закріплювалися за певними гілками князів (Ізяславичі, Святославичі, Всеволодовичі).
Б Інші князі отримували володіння на правах тимчасового користування.
В Рішення про припинення усобиць, які послаблювали державу.
Г З'їзди заважали розвитку економіки Русі-України.
Д Покращився стан доріг.

Достатній рівень

9. Установіть хронологічну послідовність правління історичних осіб.

1		2		3	
---	---	---	---	---	---

10. Співвіднесіть поняття та їх значення.

1	літопис	А	Союз трьох політичних або військових лідерів, для досягнення спільної мети.
2	тріумвірат	Б	Історико-літературний твір, в якому оповідь ведеться за роками.
3	князь	В	Середньовічний кочовий тюркський народ з Центральної Азії.
4	половці	Г	Монгольський воєначальник, урядовець і намісник золотоординського хана.
		Д	Голова роду, племені або союзу племен, що зазвичай стояв на чолі військової дружини, а з розвитком феодалізму – вождь війська та правитель князівства.

Високий рівень

11. Виберіть ТРИ достовірних факти про Переяславське князівство.

1. Прикордонне князівство, яке межувало зі степом.
2. Центром князівства було м. Володимир, побудоване Володимиром Святославичем.
3. Після смерті князя Володимира Глібовича князівство перебувало в залежності від київських князів.

4. На півночі жителі князівства постійно конфліктували з литовськими племенами за території.
5. Саме із Переяславськими землями пов'язана перша в історії згадка назви «Україна» в літописі 1187 року.
6. Серед інших князів особливою активністю вирізнявся Роман Мстиславович, який став князем м. Володимира на Волині у 1170 р.

12. Назвіть автора та назву історичного документа (керуючись правилами орфографії, через пробіл.)

«Убогих не забувайте, але, наскільки є змога, по силі годуйте і подавайте сироті, і за вдовицю вступіть самі, а не давайте сильним погубити людину. Ні правого, ні винного не вбивайте і не повелівайте вбити його; якщо хто буде достоїн смерті, то не погубляйте ніякої душі християнської».

Автор	
Назва	

Відповіді (I варіант)

1. А
2. А
3. Б
4. В
5. А, В, Г
6. А, В, Г
7. А, В, Г, Е
8. А, Б, В
9. 3, 2, 1
10. 1-Б, 2-А, 3-Д, 4-В
11. 1, 3, 5
12. Володимир Мономах «Повчання дітям»

Варіант 2

Початковий та середній рівні

Завдання 1-4 із вибором ОДНІЄЇ правильної відповіді

1. Визначте рік битви на р. Альта.

- А 1068 р.
- Б 1072 р.
- В 1073 р.
- Г 1223 р.

2. Визначте автора вислову: «Що вмієте, того не забувайте, а чого не вмієте, того навчайтесь».

- А Мстислав Володимирович
- Б Володимир Мономах
- В Святослав
- Г Роман Володимирович

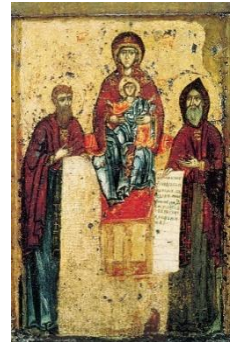
3. Розгляньте карту та вкажіть князя, який використовував шлюбну дипломатію у своїй зовнішній політиці.

- А Ізяслав
- Б Святослав
- В Володимир Мономах
- Г Мстислав Володимирович

4. Визначте назву пам'ятки, зображеної на фото.

- А Свенська ікона Богородиці
- Б Дорогобузька ікона Богородиці
- В Вишгородська ікона Богородиці
- Г Ікона Володимирської Богоматері

У завданнях 5-8 потрібно вибрати кілька правильних відповідей

Достатній рівень

5. Виберіть П'ЯТЬ назв князівств, на теренах яких відбувалося формування українського народу.

- А Київське
- Б Новгородське
- В Переяславське
- Г Галицьке
- Д Волинське
- Е Чернігівське

6. Укажіть ТРИ держави, із якими Володимир Мономах підтримував добросусідські взаємини.

- А Австрія
- Б Угорщина
- В Польща
- Г Румунія
- Д Візантія
- Е Волзька Булгарія

7. Виберіть ТРИ заходи, здійснені Ярославом Осмомислом.

- А Домігся заснування єпископства в Галичині.
- Б Об'єднав Галичину та Волинь в єдину державу.
- В Розширив володіння на південь по течії Дністра.
- Г Брав участь у боротьбі з половцями.
- Д Розгромив м. Київ.
- Е Заснував першу бібліотеку.

8. Визначте ТРИ причини роздробленості Русі-України.

- А Зміна торговельних шляхів.
- Б Розквіт торговельного шляху «із варяг у греки».
- В Швидке захоплення територій іншими державами.
- Г Відсутність чіткого механізму успадкування влади.
- Д Велика територія, етнічна неоднорідність населення.

Високий рівень

9. Установіть хронологічну послідовність подій.

1. Смерть Мстислава
2. Любецький з'їзд князів
3. Перша згадка назви «Україна»
4. Похід князя Ігоря проти половців

10. Установіть відповідність між поняттями та їх значенням.

1	билини	А	Адміністративно-територіальна одиниця Давньої Русі, яка виникла внаслідок поділу її земель між членами правлячої династії.
2	князівські з'їзди	Б	Війни, що ведуться між представниками однієї держави за владу.
3	уділи	В	Збори удільних князів Київської держави.
4	міжусобні війни	Г	Жанр героїчного епосу.
		Д	У 1240-1502 роках монгольська кочова держава у степах Східної Європи, Центральної Азії та Західного Сибіру.

11. Виберіть ТРИ варіанти, які містять лише достовірну інформацію про Волинське князівство.

1. Прикордонне князівство, яке межувало зі степом.
2. Центром князівства було м. Володимир, побудоване Володимиром Святославичем.
3. Після смерті князя Володимира Глібовича Переяславське князівство перебувало в залежності від київських князів.
4. На півночі жителі князівства постійно конфліктували за території з угорськими племенами.
5. Саме із Волинськими землями пов'язана перша в історії згадка назви «Україна» в літописі під 1187 р.
6. Серед інших князів особливою активністю вирізнявся Роман Мстиславович, який став князем м. Володимира на Волині з 1170 р.

12. Визначте події, про які йдеться в історичному джерелі.

Перестали князі невірних воювати,
Стали один одному казати:
«Се моє, а се теж моє, брате!»
Стали вони діла дрібні
Вважати за великі,
На себе самих підіймати чвари, —
А невірні з усіх сторін находили,
Землю Руську долали.

- А похід князя Ігоря Святославича проти половців, 1185 р.
Б похід Володимира Ярославича на Візантію, 1043 р.
В походи Володимира Мономаха на Дунай, 1116-1123 рр..
Г захоплення Києва Андрієм Боголюбським, 1169 р.

Відповіді (II варіант)

1. А

2. Б
3. В
4. А
5. А, В, Г, Д, Е
6. Б, В, Д
7. А, В, Г
8. А, Г, Д
9. 1-Б, 2-А, 3-Г, 4-В
10. 1-Г, 2-В, 3-А, 4-Б
11. 2, 4, 6
12. А

Використані джерела

1. Вишгородська ікона. URL: https://www.google.com/search?sca_esv=8e3d2956bcc651bb&sxsrf=AE3TifNjEXM_SJPpmSGKT_OUh52Vir1DVoQ:1748890456123&q=%D0%B2%D0%B8%D1%88%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0+%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B0+%D0%B1%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%86%D1%96&udm=2&fbs=AlljpHxbfFMARgkaDMT9Pr_FGhQtkmD83FgnOnqqjtPDhewsD3QUHAMdFaHQHOB4Tn-mG-9fxR1Sr8QBVqXEQd0axGtXf6xypHaVK_MQoFM9f2KYDE9qlIlRev2T2Fh39EDkQfEQn37px0RVK2UCQqhtcBLNBl5PpR0_Sd0xXnWPB3hqPUCDoidfSMc-egYxdhx5sg9ZL7SW3k-HCiIdElwJekLeC8dF-P3-82S_-71BeukxDOM3UlhnHDie392jW8TXEVpa0eReRfFHNSFwWWX47xYgs2uMA&sa=X&ved=2ahUKEwimso3TtNONAxxMlhAIHbSRE1QQtKgLegQIGBAB
2. Карти. URL: <https://uahistory.co/atlas/atlas-ukraine-history-7-class-2013/>
3. Повчання дітям. URL: <https://dovidka.biz.ua/povchannia-volodymyra-monomakha-ditiam-skorocheno/>

Розділ IV. Галицько-Волинське князівство («держава Романовичів»)

Варіант 1

Початковий та середній рівні

У завданнях 1-4 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Укажіть рік утворення Галицько-Волинського князівства («держави Романовичів»).

- А 1190 р
- Б 1199 р.
- В 1205 р.
- Г 1223 р.

2. Визначте ім'я князя, про якого йдеться у джерелі.

«1264 року король Русі занедужав та помер у Холмі, де був похований у церкві Пресвятої Богородиці, яку збудували за його життя».

Літописець, оплакуючи його смерть, назвав його «другим по Соломонові», очевидно натякаючи на його мудре правління. Як повідомляє Галицько-Волинський літопис, тоді ж, коли король помер, повз Землю пролітала комета.

- А Данило Романович
- Б Роман Мстиславович
- В Лев I Данилович
- Г Василько Романович

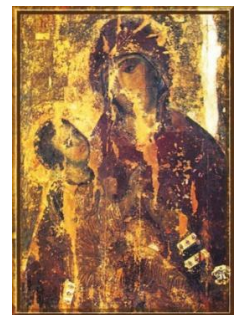
3. Укажіть князя, за правління якого Галицько-Волинська держава мала вказані кордони.

- А Данило Галицький
- Б Лев I Данилович
- В Юрій II Болеслав
- Г Лев II Юрійович

4. Укажіть назву пам'ятки, зображеної на фото.

- А Холмська ікона Богородиці
- Б Дорогобузька ікона Богородиці
- В Вишгородська ікона Богородиці
- Г Волинська Богородиця

Достатній рівень

Завдання 5-8 з вибором кількох правильних відповідей

5. Виберіть із переліку географічні назви, які стосуються правління Данила Романовича.

- А Холм
- Б Чернігів
- В Волинь
- Г Київ
- Д Дорогочин
- Е Переяславщина

6. Виберіть з переліку ВСІ міста, які були столицею Галицько-Волинської держави у різні періоди її існування.

- А Київ
- Б Холм
- В Львів
- Г Володимир

7. Укажіть УСІ заходи, здійснені Данилом Галицьким.

- А Провів військову реформу.
- Б Було створено Галицьку православну митрополію.
- В Розбудовував нові міста та відновлював укріплення старих захисних споруд.
- Г 1253 р Данило Романович став першим королем Русі.
- Д Провів адміністративну реформу.
- Е За його правління Польща захопила Люблінську землю.

8. Визначте УСІ наслідки монгольської навали на Русь-Україну.

- А спустошення та розорення руських князівств
- Б занепад торговельних шляхів
- В обкладання податками та повинностями населення захоплених земель
- Г нові торговельні відносини із країнами Сходу

Високий рівень

Завдання на встановлення хронологічної послідовності

9. Розташуйте князів у хронологічній послідовності.

(Відповідь запишіть арабськими цифрами.)

1

2

3

4

--	--	--	--

10. Установіть відповідність між поняттями та їх значеннями.

1	Король	А	Титул монарха, зазвичай спадковий, подеколи вибірний, голова королівства.
2	Хан	Б	Грамота, письмовий указ хана Золотої Орди, що надавав право на управління окремими підлеглими їй улусами, територіями.
3	Ярлик	В	Назва вождя, правителя і керівника в мовах степових племен Великого Степу.
4	Баскак	Г	Монгольський воєначальник, урядовець і намісник золотоординського хана.
		Д	У 1240-1502 роках монгольська кочова держава у степах Східної Європи, Центральної Азії та Західного Сибіру.

11. Виберіть правдиві твердження.

1. Галицько-Волинська держава вважалася спадкоємцем Київської Русі, яка почала занепадати.
2. У Галицько-Волинському літописі не було використано назву «Україна».
3. У 1203 р. Київ було приєднано до Галицько-Волинського князівства.
4. Князі та бояри полюбляли проводити лицарські турніри, які називалися «іграми».
5. Після завоювання князівства багато ікон, які дуже цінувалися у Західній Європі, опинилися в угорських храмах.
6. Для будівництва нових міст Данило запрошував майстрів з Європи.
7. Кордони князівства на 30% збігалися з територією нинішньої України.
8. Обидва монархи за всю історію України одночасно були правителями Галицько-Волинського князівства.

12. Прочитайте історичне джерело і виконайте завдання.

Галицько-Волинський літопис:

«І поставив Батий пороки під город коло воріт Лядських, — бо тут підступили були дебри, — і пороки безперестану били день і ніч. Вибили вони стіни, і вийшли городяни на розбиті стіни, і було тут видіти, як ламалися списи і розколювалися щити, [а] стріли затьмарили світ переможеним, і Дмитро поранений був. Вийшли татари на стіни і сиділи [там] того дня й ночі, а городяни зробили ще друге» укріплення навколо [церкви] святої Богородиці [Десятинної].

А назавтра прийшли [татари] на них, і була битва межі ними велика. Люди тим часом вибігли і на церкву, і на склепіння церковне з пожитками своїми, [і] од тягари повалилися з ними стіни церковні. і так укріплення було взате [татарськими] воями. Дмитра ж вивели [до Батия], пораненого, але вони не вбили його через мужність його».

12.1. Укажіть місто, про облогу монголами якого йдеться в уривку історичного джерела.

- А Чернігів
- Б Київ
- В Переяслав
- Г Володимир

12.2. Запишіть рік події, описаної в історичному джерелі. (Відповідь запишіть тільки цифрами.)

12.3. Укажіть повне ім'я князя, який довірив оборону Києва воєводі Дмитру. (Відповідь запишіть згідно з правописом.)

Відповіді (І варіант)

1. Б
2. А
3. В
4. А
5. А, Г, Д
6. Б, В, Г
7. А, В, Г
8. А, Б, В
9. 4, 2, 1, 3
10. 1-А, 2-В, 3-Б, 4-Г

11. 1, 3, 4, 6, 8
12.1. Б
12.2. 1240
12.3. Данило Галицький

Варіант 2

Початковий та середній рівні

У завданнях 1-4 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Укажіть рік, коли відбулася битва між русько-половецьким військом проти монгол на р.Калка.

- А 1190 р.
Б 1199 р.
В 1205 р.
Г 1223 р

2. Визначте ім'я князя, про якого йдеться у Галицько-Волинському літописі.

«По смерті ж великого князя, вікопомного самодержця всеї Русі, який одолів усі поганські народи, мудрістю ума додержуючи заповідей божих, [...] Він бо кинувся був на поганих, як той лев, сердитий же був, як та рись, і губив [їх], як той крокодил, і переходив землю їх, як той орел, а хоробрий був, як той тур, бо він ревно наслідував предка свого Мономаха, що погубив поганих ізмаїльтян, тобто половців, вигнав [хана їхнього] Отрока в Обези за Залізнії ворота, а [хан] Сирчан зостався коло Дону, рибою живлячись».*

- А Данило Романович
Б Роман Мстиславович
В Лев I Данилович
Г Юрій II Болеслав

3. Укажіть князівство, яке перестало існувати як самостійне після нашествя монголів.

- А Переяславське князівство
Б Галицьке князівство
В Волинське князівство
Г Київське князівство

4. Визначте назву пам'ятки, зображеної на фото.

- А Холмська ікона Богородиці
Б Дорогобузька ікона Богородиці
В Вишгородська ікона Богородиці
Г Волинська Богородиця

Завдання 5 - 8 з вибором кількох правильних відповідей

5. Виберіть УСІ географічні назви, які стосуються правління Данила Романовича.

- А Львів
Б Глухів

В Північне Причорномор'я
Г Золота Орда
Д Хозарський каганат
Е Візантія

6. Укажіть УСІ держави, які постраждали від монгольської орди, окрім Русі-України.

А Австрія
Б Угорщина
В Польща
Г Румунія

7. Виберіть заходи, які були проведені Юрієм І Львовичем.

А Період його правління – це період розквіту, спокою та економічного добробуту.
Б Переніс столицю із Холма до Львову.
В У 1303 р було створено Галицьку православну митрополію.
Г Князь не мав дітей, тому свою спадщину передав своєму племіннику.
Д За його правління Угорщина захопила Закарпаття.
Е Отримав ярлик від золотоординського хана на князювання.

8. Визначте УСІ наслідки коронації Данила Романовича.

А Занепад Золотої Орди.
Б Зростання авторитету руського короля в середовищі європейських монархів.
В Данило став першим королем Русі, а його державу почали називати Королівством Руським.
Г Організація хрестового походу європейських країн проти Золотої Орди.

Високий рівень

Завдання на встановлення хронологічної послідовності

9. Установіть хронологічну послідовність подій.

1. Коронація Данила Романовича
2. Загибель Романа Мстиславича
3. Загарбання Києва Батиєм
4. Битва біля міста Ярослава

10. Установіть відповідність між поняттями та їх значеннями.

1 Улус	А Найдавніша форма оподаткування населення.
2 Фреска	Б Удільне володіння в Золотій Орді.
3 Данина	В Грамота, письмовий указ хана Золотої Орди, що надавав право на управління окремими підлеглими їй улусами, територіями.
4 Золота Орда	Г Живопис на вологій штукатурці, одна з технік настінного малярства.
	Д У 1240-1502 роках монгольська кочова держава у степах Східної Європи, Центральної Азії та Західного Сибіру.

11. Виберіть правдиві твердження.

1. Галицько-Волинська держава вважалася суперницею Київської Русі на міжнародній арені.
2. За час існування Галицько-Волинського князівства територія залишалася стабільно незмінною.

3. У 1240 р. Київ було приєднано до Галицько-Волинського князівства.
4. Князі та бояри полюбляли проводити лицарські турніри, які називалися «лава».
5. Після завоювання Галицько-Волинського князівства багато ікон, які дуже цінувалися у Західній Європі, опинилися в польських храмах.
6. Для будівництва нових міст Данило запрошував майстрів з Європи.
7. Кордони князівства на 90% збігалися з територією сучасної України.
8. Лише один монарх за всю історію України був правителем Галицько-Волинського князівства.

12. Прочитайте історичне джерело і виконайте завдання.

Галицько-Волинський літопис:

«О, лихіша лиха честь татарська! Данило Романович, що був князем великим, володів із братом своїм Руською землею, Києвом, і Володимиром, і Галичем, і іншими краями, нині сидить на колінах і холопом себе називає! А вони данини хотять, і погрози ідуть, [і] він життя не надіється! О, лиха ти, честь татарська!»

Пробув же князь у них днів двадцять і п'ять, [а тоді] одпущений був [із тими], що були з ним, і поручена була земля його йому. І прийшов він у землю свою, і зустрів його брат [Василько] і сини його. І був плач через обиду його, але ж більша була радість, що він є здоров».

12.1. Визначте рік описаної в тексті події. (Відповідь запишіть тільки арабськими цифрами.)

12.2. Запишіть термін, який відповідає визначенню: «Грамота на князювання, яку видавав монгольський хан руським князям – це ...». (Відповідь запишіть з маленької літери).

12.3. Уставте в речення пропущене слово. (Відповідь запишіть у називному відмінку.)

У 1253 році Данило коронувався у _____, сподіваючись на допомогу Західної Європи у боротьбі проти татар.

Відповіді (II варіант)

1. Г
2. Б
3. А
4. Б
5. А, Г
6. Б, В
7. А, В, Д
8. Б, В
9. 2341
10. 1-Б, 2-Г, 3-А, 4-Д
11. 5, 6, 7
- 12.1. 1245
- 12.2. ярлик
- 12.3. Дорогочин

Використані джерела

1. Моя Україна. Пізнавальний інтернет журнал. Галицько- Волинське князівство. URL: <https://myukraine.org.ua/galicko-volinske-knyazivstvo/>
2. Галицько- Волинський літопис. URL: <http://litopys.org.ua/links/galvol.htm>

3. Вікіпедія. Роман Мстиславович. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD_%D0%9C%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%87
4. Вікіпедія. Юрій-Болеслав Тройденівич URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%AE%D1%80%D1%96%D0%B9-%D0%91%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2_%D0%A2%D1%80%D0%BE%D0%B9%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
5. Discover Історія Галицько-Волинська держава за Юрія І Львовича (1301-1308 або 1315). URL: <https://discover.in.ua/history/galicko-volinska-za-jurija-i-lvovicha.html>
6. Атлас. Історія України . 7 клас. URL: <https://uahistory.co/atlas/atlas-ukraine-history-7-class-2013/>
7. Освіта. Підготовка до ЗНО. Історія України. URL: <https://osvita.ua/test/training/history/60193/>
8. Історія України. Дрібниця, Щупак, Бурлака, Піскарьова. 7 клас. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1496-istoriya-ukrayiny-7-klas-schupak.html>
9. Історія України. Власов, Панарін, Топольницька. 7 клас. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1497-istoriya-ukrainy-7-klas-vlasov-2020.html>

Кримське ханство.

Варіант 1

Початковий та середній рівні

Завдання 1-8 із вибором ОДНІЄЇ правильної відповіді

1. Укажіть визначення поняття, зашифрованого в ребусі.

А Приєднання, включення земель однієї держави до іншої зі збереженням, переважно тимчасово, соціально-економічних відносин.

Б Об'єднання двох або більше держав, утворене на основі спільного правління, законодавства, або економічних інтересів.

В Розширення сфери впливу, що здійснюється шляхом збройного захоплення території, дипломатичного, або економічного тиску тощо.

Г Самоуправління певної частини території держави.

2. Укажіть визначення поняття, зашифрованого в ребусі.

А Титул правителя Кримського ханства.

Б Титул монарха в Османській імперії.

В Привілейований панівний стан у Польщі, Литві, на українських та білоруських землях у XIV–XVII ст.

Г Назва органу міського самоврядування, що здійснював адміністративно-судові функції.

3. Визначте головну причину, що спонукала польську шляхту укласти угоду, уривок з якої наведено.

А Прагнення польських можновладців розширити свої володіння за рахунок земель Великого князівства Литовського та Русі.

Б Необхідність у спільній боротьбі проти агресії з боку Тевтонського ордену.

В Бажання навернути язичницькі литовські племена та православне населення руських земель до католицької віри.

Г Намагання литовського князя Ягайла заручитися підтримкою Польщі у його боротьбі за владу з іншими литовськими князями.

«...вельмишановна пані, прийми князя Ягайла за сина та віддай йому в дружини свою дочку Ядвігу королеву Польщі... государ Ягайло, з усіма своїми ще нехрещеними братами, ближніми, що проживають на його землях, просить прийняти їх у католицьку віру... обіцяє свої литовські та руські землі навек приєднати до королівства Польського»

4. Укажіть історичного діяча, який очолював Велике князівство Руське у 1430-х роках і був відомим своєю боротьбою за збереження автономії українських земель у складі Великого князівства Литовського.

- А Ольгерд
- Б Вітовт
- В Костянтин Іванович Острозький
- Г Свидригайло

5. Яка держава у XIV–XV ст. стала головним суперником Великого князівства Литовського за контроль над руськими землями, особливо на північному сході.

- А Польське королівство
- Б Тевтонський орден
- В Велике князівство Московське
- Г Кримське ханство

6. Пригадайте назву християнського князівства в гірському Криму, що існувало в XIV–XV ст. і було останнім осередком візантійської культури в регіоні.

- А Каффа
- Б Чембало
- В Феодоро
- Г Судак

7. Укажіть, що НЕ було характерною рисою міста, яке отримало магдебурзьке право.

- А Повна залежність від рішень місцевого князя чи короля.
- Б Звільнення від влади феодала-власника міста.
- В Власний суд та адміністрація.
- Г Право на власні податки та мита.

8. Визначте зайве поняття в логічному ланцюжку.

- А бургомістр
- Б війт
- В цех
- Г магістрат

Достатній рівень

9. Розв'яжіть хронологічне рівняння: знайдіть значення x, користуючись поданими умовами.

- А 25 років
- Б 28 років
- В 50 років
- Г 129 років

$$a + x = b$$

a - Кревська унія;

b - битва

під Вількомиром.

10. Упізнайте за описом важливу політичну зміну на українських землях у XV ст.

- А Остаточну ліквідацію Київського удільного князівства та його перетворення на воєводство.
- Б Укладення унії між православною та католицькою церквами.
- В Запровадження магдебурзького права в Києві.
- Г Початок збройної боротьби місцевої знаті проти польського панування.

“...Упокоївся князь Семен Олелькович. Після його смерті Казимир, король польський... посадив воєводу з Литви Мартина Гаштовта, ляха, якого не хотіли місцеві прийняти не тільки тому, що не був князем, а більше тому, що він був ляхом, однак, будучи примушені, погодилися...”

Високий рівень

11. Установіть хронологічну послідовність подій.

- А укладення Кревської унії
- Б битва на річці Сині Води
- В укладення Городельської унії
- Г Грюнвальдська битва

12. Оберіть ТРИ відповіді, які підтверджують принцип литовських князів «старого не руйнуємо, нового не впроваджуємо», на початковому етапі приєднання руських земель.

- 1. Збереження традиційної системи управління, судочинства за місцевими звичаями та «Руською правдою».
- 2. Негайне запровадження литовських законів та адміністративного устрою на всіх приєднаних територіях.
- 3. Залишення за руською знаттю (боярами) їхніх спадкових земель, привілеїв та залучення її до управління.
- 4. Примусове навернення православного населення на католицьку віру для зміцнення єдності держави.
- 5. Гарантування православній церкві її прав, свобод та використання староукраїнської (руської) мови в офіційному діловодстві.
- 6. Повна ліквідація удільних князівств та пряме підпорядкування всіх земель владі великого князя.

13. Співвіднесіть причини та наслідки історичних подій.

1	Прагнення Польського королівства та Великого князівства Литовського об'єднати сили для боротьби з Тевтонським орденом.	А	Занепад князівства Феодоро та посилення впливу Османської імперії в Криму.
2	Перемога Ольгерда в битві на Синіх Водах.	Б	Укладення Кревської унії.
3	Захоплення Константинополя турками-османами у 1453 році.	В	Громадянська війна у Великому князівстві Литовському.
4	Діяльність князя Свидригайла, спрямована на відновлення незалежності «Великого князівства Руського».	Г	Входження до складу Великого князівства Литовського Київщини, Поділля, Чернігово-Сіверщини.

14. Співвіднесіть території та імена історичних діячів.

- А Костянтин Острозький
- Б Федір Коріятович
- В Хаджі Герай

15. Установіть відповідність між зображеннями пам'яток архітектури та їх назвами.

- А Замок Паланок у Мукачеві.
Б Кам'янець-Подільська фортеця.
В Замок Любарта (Луцький замок).
Г Хотинська фортеця.

Відповіді (I варіант)

1. Б
2. А
3. Б
4. Г
5. В
6. В
7. А
8. В
9. В
10. А
11. 1-Б, 2-А, 3-Г, 4-В
12. 1, 3, 5
13. 1-Б, 2-Г, 3-А, 4-В
14. 1-Б, 2-В, 3-А, 4-Г
15. 1-Г, 2-А, 3-Б, 4-В

Варіант 2

Початковий та середній рівні

Завдання 1-8 із вибором ОДНІЄЇ правильної відповіді

1. Укажіть визначення поняття, зашифрованого в ребусі.

- А Приєднання, включення земель однієї держави до іншої зі збереженням (переважно тимчасово) соціально-економічних відносин.
Б Об'єднання двох або більше держав, утворене на основі спільного правління, законодавства, або економічних інтересів.
В Розширення сфери впливу, що здійснюється шляхом збройного захоплення території, дипломатичного або економічного тиску тощо.
Г Самоуправління певної частини території держави.

2. Укажіть визначення поняття, зашифрованого в ребусі.

А Титул правителя Кримського ханства.

Б Титул монарха в Османській імперії.

В Привілейований панівний стан у Польщі, Литві, на українських та білоруських землях у XIV–XVII ст.

Г Назва органу міського самоврядування, що здійснював адміністративно-судові функції.

3. Визначте історичну постать, на могильній плиті якої розміщено напис:

А Ольгерд

Б Вітовт

В Костянтин Іванович Острозький

Г Свидригайло

“Москву з татарами поклав, отримавши 63 перемоги над ними. Пригадай криваві води Росі, Дніпра, Ольшанки, пригадай церкви, замки, монастирі, побудовані ним в Острозі та Вільні, пригадай лікарні та школи, які він заснував, Марсову академію для людей рицарського звання і поклонись —, найвищому гетьману Великого князівства Литовського.”

4. Визначте спільного ворога, проти якого об’єдналися сили Польського королівства та Великого князівства Литовського у битві 1410 р., якій присвячена поштова марка.

А Тевтонський орден

Б Золота Орда

В Османська імперія

Г Московське князівство

5. Укажіть українські землі, які ввійшли до складу Польського королівства раніше за інші.

А Західне Поділля

Б Галичина

В Правобережжя

Г Волинь

6. Укажіть державу, яка захопила південні українські землі та Крим наприкінці XV століття, підпорядкувавши собі Кримське ханство.

А Візантійська імперія

Б Священна Римська імперія

В Османська імперія

Г Велике князівство Московське

7. Визначте особливість розвитку української іконописної традиції у XIV–XV ст.

А Повна відмова від візантійських канонів.

Б Збереження візантійських традицій з появою місцевих рис та впливів західноєвропейського мистецтва.

В Домінування світських сюжетів над релігійними.

Г Занепад іконопису через поширення католицизму.

8. Визначте зайве поняття в логічному ланцюжку.

- А шляхта
- Б магнати
- В сейм
- Г пани

Достатній рівень

9. Розв'яжіть хронологічне рівняння: знайдіть значення х, користуючись поданими умовами.

- А 48 років
- Б 73 роки
- В 90 років
- Г 152 роки

$$a + x = b$$

- а** - битва на р. Сині Води;
- в** - битва під Оршею.

10. Укажіть важливу політичну зміну на українських землях, яку відображає описана в джерелі подія.

- А Запровадження магдебурзького права.
- Б Укладення унії між православною та католицькою церквами.
- В Остаточну ліквідацію Київського удільного князівства та його перетворення на воєводство.
- Г Початок збройної боротьби місцевої знаті проти польського панування.

“...Ми, Владислав, дякуючи Богові, король, даємо та щедро відпускаємо прелатам, боярам, воїнам і знаті землі Луцької, як перебуваючим у святій римській церкві, так і в східній чи грецькій, — усі права та свободи. А названим громадянам, таким як поляки, німці, русичі, надається право німецьке...”

“...Обов'язком ради й бурмистрів є принаймні раз на тиждень, коли вимагатиме потреба, збиратися в ратушу, радитися про добро громади, здобувати нові користі для громади й запобігати шкодам, залагоджувати й розсуджувати всілякі спори ...”

Високий рівень

11. Установіть хронологічну послідовність подій.

- А Ліквідація Київського удільного князівства.
- Б Битва на Синіх Водах.
- В Грюнвальдська битва.
- Г Утворення Кримського ханства.

12. Оберіть ТРИ характеристики діяльності Юрія Дрогобича (Котермака).

1. Видатний полководець, що очолював руські війська у боротьбі проти Тевтонського ордену.
2. Автор першої друкованої книги, написаної українцем, — «Прогностична оцінка поточного 1483 року».
3. Засновник Києво-Могилянської академії, що стала центром освіти в Україні.
4. Ректор Болонського університету — одного з найстаріших та найпрестижніших університетів Європи.
5. Ініціатор укладення Люблінської унії між Польщею та Литвою.
6. Відомий європейський учений свого часу, доктор медицини та філософії, професор астрономії.

7. Талановитий іконописець, чиї роботи прикрашали храми Львова та Кракова.

13. Установіть відповідність між історичними подіями (явищами) та їхнім прямим наслідком для українських земель.

1	Городельська унія	А	Поява нового постійного чинника загрози для південних українських земель у вигляді татарських набігів.
2	Політика інкорпорації Галичини Польським королівством	Б	Обмеження прав православної шляхти порівняно з католицькою у Великому князівстві литовському.
3	Поширення магдебурзького права	В	Формування міського самоврядування та розвиток ремесел і торгівлі в містах.
4	Заснування Кримського ханства	Г	Поступова полонізація місцевої знаті та поширення католицизму.

14. Установіть відповідність між українськими землями та державами, до складу яких вони входили протягом XV століття.

1	Галичина	А	Велике князівство Литовське
2	Київщина	Б	Угорське королівство
3	Закарпаття	В	Молдавське князівство
4	Буковина	Г	Польське королівство

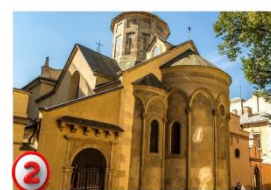
15. Установіть відповідність між зображеннями пам'яток архітектури та їх назвами.

А Покровська церква в Сутківцях.

Б Костел Святого Варфоломія в Дрогобичі.

В Вірменський собор у Львові.

Г Церква Зішестя Святого Духа у с. Потелич.

Відповіді (II варіант)

- Г
- Б
- В
- А
- Б
- В
- В
- В
- Г
- А
- 1-Б, 2-В, 3-Г, 4-А
- 2, 4, 6
- 1-Б, 2-Г, 3-В, 4-А
- 1-Г, 2-А, 3-Б, 4-В
- 1-Б, 2-В, 3-Г, 4-А

Використані джерела

- Генератор ребусів. URL: <http://rebus1.com/ua/index.php?item=main> (дата звернення: 06.06.2025).

2. Грюнвальдська битва. URL:
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D1%80%D1%8E%D0%BD%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%B4%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%B1%D0%B8%D1%82%D0%B2%D0%B0 (дата звернення: 06.06.2025).
3. Замки та фортеці західної України. URL: <https://karpaty.love/places-objects/zamky-ta-fortetsi-zahidnoi-ukrainy/56-kamjanets-podilska-fortetsja.html> (дата звернення: 06.06.2025).
4. Історія України : підруч. для 7 класу закл. загал. серед. освіти / А. А. Галімов, О. В. Гісем, О. О. Мартинюк. Харків : Вид-во «Ранок», 2024. 224 с

Підсумковий тест за рік

Варіант 1

Початковий та середній рівні

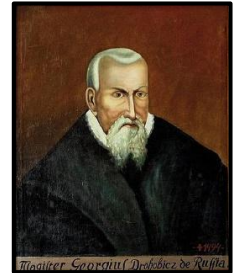
Завдання 1-4 з вибором однієї правильної відповіді

1. Визначте рік утворення Кримського ханства.

- А 1480 р.
- Б 1478 р.
- В 1441 р.
- Г 1428 – 1430 рр.

2. З'ясуйте, у чому полягає внесок Юрія Дрогобича (Котермака) в історію.

- А організацією звияжних воєнних походів
- Б започаткуванням жанру полемічної літератури
- В ініціюванням укладення Люблінської унії
- Г науковою діяльністю в європейських університетах

3. Визначте учасників підписання Кревської унії.

- А Литва та Польща
- Б Литва та Московське князівство
- В Польща та Угорщина
- Г Польща та Московське князівство

4. Що із вказаного передбачало Городельська унія.

- А заборону православ'я
- Б самостійність Литви, проте під зверхністю польського короля
- В рівноправ'я православ'я та католицизму в Литві
- Г об'єднання Польщі та Литви в єдину державу

5. Прочитайте вірш і визначте ім'я князя.

Нову христову віру дав
І срібну гривну карбував,
На Бузі місто збудував,
Один три прізвища він мав.
То хто ж така оця людина,
Яку так славить Україна?

(Відповідь упишіть з великої літери в Н.в.)

6. Назвіть поняття, що відповідає визначенню: «Картина написана водяними фарбами на вогкій свіжій штукатурці».

(Відповідь упишіть з малої літери в Н.в.)

7. Розв'яжіть хронологічну задачу: обчисліть рік описаної в тексті події.

У 988 році князь Володимир запровадив християнство як державну релігію Русі-України. Через 120 років онук Ярослава Мудрого Святополк заснував Михайлівський Золотоверхий монастир у Києві. **У якому році відбулась указана подія?**

(Відповідь упишіть тільки арабськими цифрами.)

8. Установіть історичну подію, про яку йдеться у літописі.

«І говорили вони один одному, кажучи: «Пощо ми губимо Руську землю, самі проти себе зваду маючи? А половці землю нашу розносять і радіють, що межі нами війна донині. Відтепер з'єднаймося в одне серце і обережімо Руськую землю. Кожен хай держить отчину свою...».

А з'їзд князів у Любечі

Б підписання миру з половцями

В виникнення триумвірату Ярославичів

Г укладення договору з Візантією

9. Ознайомтесь з історичним джерелом та встановіть ТРИ фактори, які стали причиною політичної роздробленості Русі.

«...Русь була роз'єднана і роздерта внутрішніми міжусобицями. ...Слабі твердині падали, більше через зраду і підкупство, ніж силою поборені». (Повість «Захар Беркут» І. Франко)

А панування натурального господарства

Б послаблення зовнішнього тиску кочових племен

В становлення міст як політичних центрів князівств

Г запровадження християнства на Русі

Д посилення централізованої князівської влади

Е формування вотчинних князівських володінь

Є укладення «Уставу»

10. Прочитайте уривок з Літопису Руського і дайте відповіді на запитання.

«...А на завтра прийшли [монголи] на них, і була битва межі ними велика. Люди тим часом вибігли і на церкву, і на склепіння церковне з пожитками своїми, [і] од тягара повалилися з ними стіни церковні, і так укріплення було взяте [татарськими] воями...»

10.1. Коли відбулася вказана подія? (Відповідь упишіть тільки числом.)

10.2. Назвіть ім'я хана, який керував монгольськими військами.

(Відповідь упишіть з великої літери в Н.в.)

11. Пригадайте події, зображені на карті, та визначте ім'я князя, який відіграв провідну роль в організації цих походів.

А Ярослав Мудрий

Б Володимир Мономах
В Ярослав Осмомисл
Г Данило Галицький

Високий рівень

Запитання на встановлення відповідності.

12. Установіть відповідність між історичними діячами та фактами їх біографії.

1	Всеволод Ярославич 	А	Згідно з батьківським заповітом, після смерті Ярослава Мудрого посів Київський престол
2	Мстислав Великий 	Б	Батько Володимира Мономаха
3	Володимир Мономах 	В	Зійшов на престол у 60 річному віці (народився у 1053 році)
4	Ізяслав Ярославич 	Г	Був талановитим політиком. Уся його діяльність була спрямована на скасування Кревської унії
		Д	Після смерті Володимира Мономаха влада перейшла до його сина, який як і батько був рішучий і мудрий діяч.

13. Установіть хронологічну послідовність подій.

А Остаточна ліквідація Київського князівства.

- Б Кревська унія.
- В Утворення Кримського ханства.
- Г Грюнвальдська битва.

14.1. Ви отримали заcodedаного листа. Відновіть текст листа, заповнивши пропуски.

«На захід від Києва розташовувалися _____1 та Волинське князівства. Через ці землі проходили важливі торговельні шляхи, тут були великі родовища _____2, на яку був величезний попит у Європі. Наймогутнішим князем був _____3 Осмомисл, якого оспівує «Слово про похід Ігорів».

(Відповіді запишіть з великих літер у Н.в. у відповідній до тексту послідовності.)

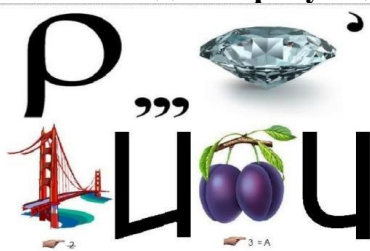
14.2. Знайдіть на карті князівство, пропущене в листі.

15. Ознайомтесь із джерелом та виконайте завдання.

«...По смерті ж великого князя, вікопомного самодержця всієї Русі, який одолів усі поганські народи, мудрістю ума додержуючись заповідей Божих... Він бо кинувся був на поганих, як той лев, сердитий же був, як та рись, і губив [їх] як той крокодил, і переходив землі їх, як той орел, а хоробрий був, як той тур, та рівнею був своєму діду Мономаху, що погубив поганих ізмаїльтян, тобто половців».

15.1. Розгадайте ребус і дізнаєтесь, про кого йдеться у наведеному уривку.

(Відповідь упишіть з великої літери в Н.в.)

15.2. Визначте, коли відбулися події, описані у тексті.

- А початок XII ст.
- Б кінець XII ст.
- В початок XIII ст.
- Г кінець XIII ст.

15.3. Визначте українське народне прислів'я, ідейно наближене до цитати:

«Виправдовуючи свої дії, цей князь говорив: «Не можна безпечно їсти меду, не винищивши рою, не буде пахнути коріння, поки його не потовчеш».

А Знищ ворога сьогодні, бо завтра нашкодить.

Б Рідна сторона – мати, чужа – мачуха.

В Пустився в бійку – чуба не жалій.

Г Лучче смерть на полі, ніж життя в неволі.

Відповіді (I варіант)

1. В
2. Г
3. А
4. Б
5. Володимир
6. фреска
7. 1108
8. А
9. А, В, Е
- 10.1. 1240
- 10.2. Батий
11. Б
12. 1-Б, 2-Д, 3-В, 4-А
13. Б, Г, В, А
- 14.1.
 1. Галицьке
 2. Сіль
 3. Ярослав
- 14.2. З
- 15.1. Роман Мстиславич
- 15.2. В
- 15.3. А

Варіант 2

Початковий та середній рівні

Завдання 1- 4 з вибором однієї правильної відповіді

1. Продовжте твердження: «Князь Костянтин Острозький уславився як полководець у війнах із...».

- А кримськими татарами і Московським царством
Б Польським королівством і Великим князівством Литовським
В Угорським та Молдавським королівствами
Г Османською імперією та Тевтонським орденом

2. Укажіть рік проходження Любецького з'їзду князів.

- А 1054
Б 1097
В 1113
Г 1125

3. Продовжте твердження: «Кримське ханство стало васалом...».

- А Молдови

- Б Угорщини
- В Литви
- Г Османської імперії

4. Укажіть країни, між якими відбулася Грюнвальдська битва.

- А Литва та Польща
- Б Тевтонський орден та монголо-татари
- В Тевтонський орден і польсько-литовсько-руські війська
- Г литовсько-польські війська та монголо-татари

5. Прочитайте вірш і визначте ім'я князя.

Імення він прекрасне мав,
І ним себе прославив,
Також закони він писав
Для Руської держави.
Для європейських королів
Він тестем був і сватом,
На різних мовах говорив,
Та ще любив читати.

(Відповідь упишіть з великої літери в Н.в.)

6. Напишіть поняття, що відповідає змісту визначення.

«Зображення або візерунок із різнокольорового скла».

(Відповідь упишіть з малої літери в Н.в.)

7. Розв'яжіть хронологічну задачу: обчисліть, скільки років найдавніший рукописний книзі.

Першу датовану рукописну книгу Київської Русі Остромирове євангеліє написано 1057 р.

(Відповідь упишіть тільки числом.)

8. Ознайомтесь з уривком із тексту «Слова о полку Ігоревім» та визначте за характеристикою добу.

«Перестали князі невірних воювати, стали один одному казати: «Се моє, а се теж моє, брате!» Стали вони діла великі вважати за великі, на себе самих підіймати чвари, – а невірних з усіх сторін находили, землю Руську долали...».

- А Утворення Русі-України.
- Б Розселення племінних союзів східних слов'ян.
- В Політична роздробленість Русі-України.
- Г Золотоординське панування на південно-західних землях Русі.

9. Установіть ТРИ факти, які стосуються діяльності князя Володимира Мономаха.

- А Посилив централізовану владу київського князя.
- Б Призначив київським митрополитом Іларіона.
- В Доповнив «Руську правду» «Статутом...».
- Г Налагодив мирні стосунки з половцями.

Д Віддав заміж чотирьох своїх дочок за іноземних володарів.

Е Здійснив походи на Царгород у 1113-1115 роках.

Є На деякий час припинив князівські усобиці.

10. Ознайомтесь з історичним джерелом і виконайте завдання.

«Це був один з найзавзятіших боїв: він тривав кілька днів, але татари нарешті стали переможцями; половці й русичі зазнали цілковитої поразки. Ті, які встигли врятуватися, дісталися Русі у найнещаснішому вигляді». (Багдадський урядовець Алі Ібн-ал-Асір).

10.1. Коли відбулася вказана подія?

(Відповідь упишіть лише числом.)

10.2. Назвіть ім'я хана, який керував монгольськими військами.

(Відповідь упишіть з великої літери в Н.в.)

10. За наведеною картосхемою можна визначити

А похід київського князя Володимира Великого на Червенські землі

Б монгольський хан Батий – на землі Південно-Західної Русі

В переяславський князь Володимир Мономах – проти половців

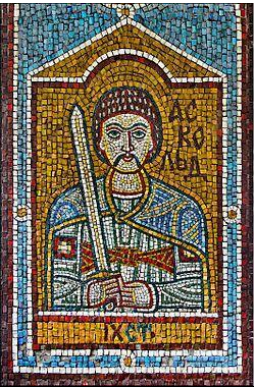
Г литовський князь Ольгерд – на землі Західної Русі та Польщі

Високий рівень

12. Установіть відповідність між князями Русі-України та фактами їх біографії.

1	Князь Ігор Старий 	А	Князь, який усі роки свого правління провів у походах та битвах. Завжди попереджав ворогів «Іду на ви». Історик М.Грушевський назвав його «запорожцем на престолі»
2	Ярослав Мудрий	Б	Упродовж свого 35 – річного правління цей князь об'єднав усі східнослов'янські землі в єдину державу. Здійснив адміністративну реформу і проголосив державною релігією на Русі християнство

			
3	Святослав Хоробрий 	В	Продовжив об'єднання Русі-України, започатковане його опікуном. Здійснював військові походи на Константинополь та Закавказзя. Загинув, збираючи данину з деревлян
4	Аскольд 	Г	Посів престол після тривалої боротьби зі своїми братами. За його правління було створено перший писаний звід законів «Руська Правда», розгромлено печенігів, засновано Київську метрополію
		Д	860 року здійснив успішний похід на Візантію. Прийняв християнство з частиною своєї дружини. 882 року загинув від прийшлого варязького зверхника Олега

13. Установіть послідовність подій.

А битва на Синіх Водах

Б коронація Данила Романовича

В ліквідація Волинського удільного князівства

Г утворення Галицько-Волинського князівства

14. Прочитайте текст і виконайте завдання.

14.1. Відтворіть текст закодованого листа.

_____1 князівство – прикордонне князівство, яке межувало зі степом. Воно завжди перебувало під загрозою вторгнення _____2 племен. Саме з цими землями пов'язана перша в історії згадка назви «_____»3 в літописі під 1187р.

(Відповіді запишіть з великих літер у Н.в. у відповідній до тексту послідовності.)

14.2. Якою цифрою це князівство позначено на карті?

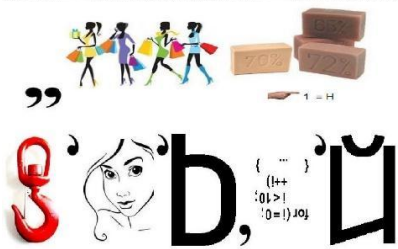

15. Ознайомтесь з історичним джерелом і виконайте завдання.

«Сей же король був князем добрим, хоробрим і мудрим, який спорудив города многі, і церкви поставив, і оздобив їх різноманітними прикрасами, і братолюбством він світився із братом своїм Васильком. Сей же був другим по Соломоні...».

«..... мусив їхати до ханського двору в Сарай над Волгою і був там досить прихильно прийнятий, але остаточно мусив визнати себе васалом хана. Які були умови підданства, докладно невідомо, — звичайно татари вимагали від підлеглих країн деяких контрибуцій й участі у військових походах. Таким способом ... врятував свою державу від руїни...».

15.1. Розгадайте ребус і дізнаєтесь, про кого йдеться у наведеному уривку.

15.2. Укажіть рік відвідування цим князем Золотої Орди.

- А 1223 р.
- Б 1238 р.
- В 1245 р.
- Г 1253 р.

15.3. Визначте українське народне прислів'я, ідейно наближене до цитати:

«Галицько-Волинський літопис так писав про цього князя: «...О, лихіша лиха честь татарська! ..., що був князем великим, володів із братом своїм Руською землею, Києвом, і Володимиром, і Галичем, і іншими краями, нині сидить на колінах і холопом себе називає!».

- А Гість рідко буває, та багато бачить.
- Б У козака життя коротке, а слава вічна.
- В Сьогодні голову схилити, щоб завтра меч підняти.
- Г Вірний приятель — то найбільший скарб.

Відповіді (II варіант)

- 1. А
- 2. Б
- 3. Г

4. В
5. Ярослав
6. мозаїка
7. 968
8. В
9. А, В, Є
- 10.1. 1223
- 10.2. Чингісхан
11. Б
12. 1-В, 2-Г, 3-А, 4-Д
13. Г, А, В, Б
- 14.1.
1. Переяславське
2. Половці
3. Україна
- 14.2. 2
- 15.1. Данило Галицький
- 15.2. В
- 15.3. В

Використані джерела

1. Володимир Великий фото. URL: <https://www.museumsun.org/person/13/>
2. Володимир Мономах фото. URL: https://risu.ua/kultura-kijivskoji-rusi-za-chasiv-volodimira-monomaha_n61120
3. Всеволод Ярославич фото. URL: <https://naurok.com.ua/rozdil-3-rus-ukra-na-u-drugiy-polovini-hi-pershiy-polovini-hiii-st-pravlinnya-yaroslavichiv-384672.html>
4. Данило Галицький фото. URL: https://ninaavramenko.blogspot.com/p/blog-page_10.html
5. «Захар Беркут» Іван Франко (переказ). URL: <https://osvita.ua/school/literature/f/65666/>
6. Ізяслав Ярославич фото. URL: <https://stuki-druki.com/authors/Izyaslav-Yaroslavich.php>
7. Карти фото. URL: <https://test.izno.com.ua/trenuvalni-testi-z-kartami-dlya-zno-z-istori%D1%97/>
8. Князь Аскольд фото. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B4>
9. Князь Ігор Старий фото. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%B3%D0%BE%D1%80_%D0%A0%D1%8E%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
10. Князь Святослав Хоробрий фото. URL: <https://www.museumsun.org/person/10/>
11. Князь Ярослав Мудрий фото. URL: http://odnb.odessa.ua/img/novini_2013/photo_jm/1.jpg
12. Літопис Руський. URL: <http://litopys.org.ua/litop/lit23.htm>
13. Любецький з'їзд 1097. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D1%8E%D0%B1%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B7%27%D1%97%D0%B7%D0%B4_1097
14. Мстислав Великий фото. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2_%D0%92%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B8%D0%B9
15. Походи монголів на Русь. URL: <https://uahistory.co/pidruchniki/gisem-2020-ukraine-history-7-class/16.php>
16. Ребуси. URL: <https://naurok.com.ua/uploads/files/33389/308054.pdf>

17. Роман Мстиславич фото. URL: <https://photo-lviv.in.ua/samoderzhets-vseji-rusy-abo-hidnyj-prpravnik-volodymyra-monomaha/>
18. «Слово про похід Ігорів». URL: <https://osvita.ua/test/training/skorocheni-tvory/82324/>
19. Фрески. Мозаїки. URL: <https://ukrartstory.com.ua/tekst-statti/mozajiki-i-freski-v-sistemi-ozdoblenja-xramiv-kijivskoj-rusi-kin-xi-poch-xii-st.html>
20. Хан Батий фото. URL: <https://vseosvita.ua/library/prezentacia-batu-han-pohid-na-evropu-436613.html>
21. Чингісхан фото. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D1%96%D1%81%D1%85%D0%B0%D0%BD>
22. Ярослав Мудрий фото. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%AF%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2_%D0%9C%D1%83%D0%B4%D1%80%D0%B8%D0%B9

Всесвітня історія

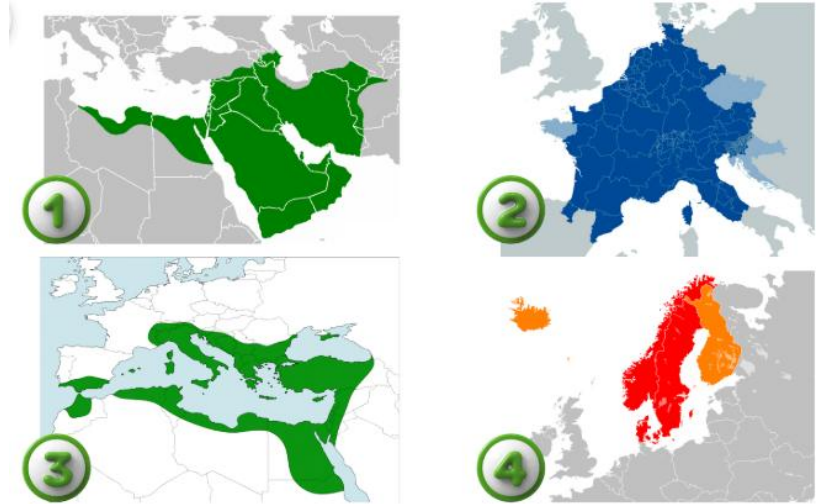
Розділ І. Народження середньовічної Європи

Варіант 1

Початковий та середній рівні

1. Визначте картосхему із зображенням Візантійської імперії за Юстиніана І.

- А 1
- Б 2
- В 3
- Г 4

2. Визначте зайве поняття в логічному ланцюжку.

- А Франкська імперія
- Б «каролінгське відродження»
- В «Салічна правда»
- Г схизма

3. Установіть визначення, якому відповідає зашифроване в ребусі поняття.

- А Земельний наділ, який король або інший великий феодал надавав у довічне користування васалові на умовах несення військової чи адміністративної служби.
- Б Настоятель католицького монастиря.
- В Одноосібний спадковий або виборний (рідше) глава держави.
- Г Глава католицької церкви.

4. Ознайомтесь із джерелом. Укажіть рік підписання договору, про який ідеться в тексті.

«Багато європейських істориків оцінюють цей договір як ключову подію, яка визначила подальший розвиток Європи та перший крок до формування сучасних європейських націй. Текст договору було втрачено, але аналіз різних джерел дає можливість скласти чітке уявлення про його умови: імперія ділилась на три частини. Найбільшу отримав Лотар, що зберігав й імператорський титул. Держава Лотаря включала землі Італії та території, що межували з нею. Людовік Німецький отримував незалежне королівство на схід від володінь Лотаря, Карл Лисий – на захід».

А 395 р.

Б 476 р.
В 800 р.
Г 843 р.

5. Розшифруйте ребус та визначте назву, яку мала перша королівська династія франків.
(Відповідь запишіть з великої літери у називному відмінку множини.)

6. Ознайомтесь із джерелом. Визначте процес, про який ідеться в джерелі.

«У період раннього середньовіччя демографічну ситуацію в Європі визначав насамперед процес, який змінив етнічну карту континенту, вплинув на склад населення багатьох європейських країн, їхній, побут і традиційну культуру. Серед основних причин цього процесу можемо назвати вторгнення варварських племен, економічні труднощі, політичні конфлікти, релігійні переслідування. У результаті зміни постійного місця проживання людей, їх переміщення відбулось формування нових етнічних груп і народів, змінилась політична карта Європи».

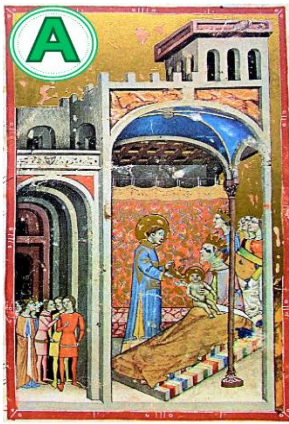
- А вандалізм
- Б міграція
- В іригація
- Г християнізація

7. Упізнайте історичну особу за описом.

«За час свого правління не лише розширив кордони, а й здійснював реформи, спрямовані на зміцнення держави. Саме за нього була здійснена кодифікація римського права, проведені адміністративні і фінансові реформи. Він витрачав чималі кошти для розбудови та оздоблення столиці. Імператор, військовий, святий. За рідкісну працездатність його прозвали «імператором, який ніколи не спить» у творі «Таємна історія» навпаки зображує його демоном, лиходієм на троні, невблаганним тираном».

- А Юстиніан I
- Б Карл Великий
- В Хлодвіг
- Г Гай Юлій Цезар

8. Установіть хронологічну послідовність подій, які ілюструють зображення.

А. Народження короля Стефана
Б. Нашестя Гензеріха на Рим. Розграбування Риму ванладами
В. Інгольф Арнарсон, перший поселенець в Ісландії
Г. Мозаїка із зображенням імператора Юстиніана та його двору

9. Визначте історичні джерела, які розкривають процеси, зображені на карті.

1. «Хто може розповісти про їхніх батьків? Що зуміли вони зробити своїми руками, які шляхи вони проклали? Вони плывуть на своїх дерев'яних дракарах, які сяють, наче стріли, на великі ріки, щоб здобути скарби та славу» (Поема «Волуспа», X століття)

2. «Бідні, знедолені вдови стогнуть, сироти без покровительства, багато з них, навіть знатного походження і освічені, втікають до варварів. Щоб не загинути під вагою державного тягара, вони йдуть шукати у варварів римської людяності, бо не можуть більше терпіти варварської жорстокості римлян» (проповідник Сальвіан про втечу римлян до варварів, V століття)

3. «Року Божого 876... данці, або ж нормани, що займалися піратством, увійшли в Сену й, грабуючи та вбиваючи, жорстоко спустошили Королівство франків. Карл (Карл Лисий) відрядив проти них військо, однак це не дало жодних результатів. Тоді він став думати про звільнення королівства за допомогою викупу й 877 року відрядив послів, які поговорили б з норманами [про те], аби вони, наділені дарами, покинули королівство. Після укладення такого договору церкви були пограбовані й усе королівство сплачувало податки для того, аби звільнитися від цієї біди» («Ведастинські аннали», IX століття)

А 1, 2

Б 1, 3

В 3

Г 1, 2, 3

10. Уявіть, що вам доручено провести екскурсію в новому віртуальному музеї. Тему не уточнено, але є фотографії експонатів. Розгляньте зображення і визначте тему віртуальної екскурсії.

1. Хрещення Хлодвіга. Кістяний рельєф IX ст.

2. Денарій Карла Великого

3. Хорватська поштова марка

А Франкська держава

Б Імперія ромеїв

В Священна Римська імперія

Г Скандинавія в добу середньовіччя

11. Розв'яжіть хронологічне рівняння: знайдіть значення x , користуючись поданими умовами. (Відповідь запишіть арабськими цифрами.)

$$a - x = b$$

a - утворення
Угорського королівства;

b - падіння Західної
Римської імперії.

12. Співвіднесіть історичні події (явища, процеси) та їх наслідки.

1	Падіння Західної Римської імперії.	А	Створенню унікальної системи демократії та самоврядування, утворення перших парламентів у Європі, які стали попередниками сучасних демократичних установ.
2	Великий розкол християнської церкви.	Б	Розпад Каролінгської імперії на три незалежні королівства: Західну Франкію, Східну Франкію та Лотарингію.
3	Верденський договір.	В	Утворення римсько-католицької та православної гілок християнства.
4	Утворення Ісландської Вільної держави («Ісландське народоправство»)	Г	Заснування багатьох варварських держав в Європі.

13. Ознайомтесь із джерелом та виконайте завдання.

«Це період в історії Німецької імперії, який відбувся наприкінці X – на початку XI ст. Він характеризується розвитком культури, освіти, архітектури і літератури під впливом політичної стабільності та підтримки з боку імператорів. Відродження також сприяло розвитку церковної влади, зокрема, вплинуло на реформу церковних установ та поширення християнства в Східній Європі. Однією з найвідоміших споруд цього періоду є Магдебурзька кафедральна школа, яка стала центром культурного та освітнього життя того часу».

13.1. Назвіть період, описаний у джерелі.

- А «македонське відродження»
- Б «каролінгське відродження»
- В «оттонівське відродження»
- Г християнізація

13.2. Установіть ім'я імператора, з яким пов'язане культурне піднесення Німецької імперії.

- А Оттон I
- Б Карл Великий
- В Юстиніан I
- Г Оттон III

13.3. Порахуйте, скільки століть тому розпочався описаний у джерелі процес. (Відповідь запишіть арабськими цифрами.)

Відповіді (I варіант)

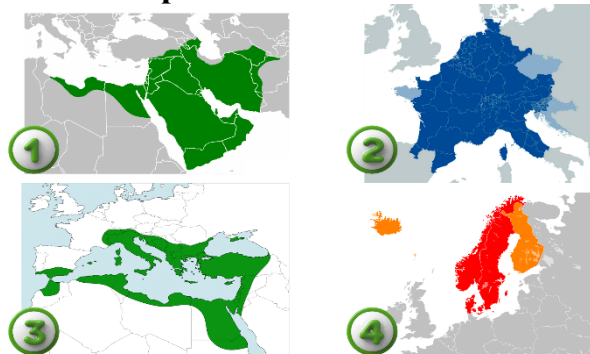
- 1. В
- 2. Г
- 3. Б
- 4. Г
- 5. Меровінги
- 6. Б
- 7. А
- 8. Б, Г, А, В
- 9. Б
- 10. А
- 11. 524
- 12. 1-Г, 2-В, 3-Б, 4-А
- 13.1. В
- 13.2. А
- 13.3. 11

Варіант 2

Початковий та середній рівні

1. Визначте картосхему із зображенням Франкської імперії.

- А 1
- Б 2
- В 3
- Г 4

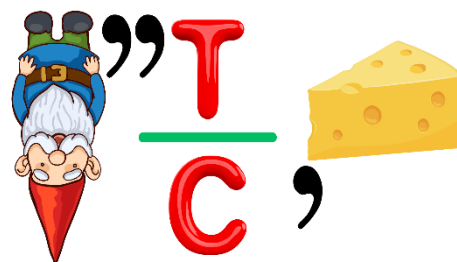
2. Визначте зайве поняття в логічному ланцюжку.

- А Велике переселення народів
- Б варварські королівства
- В «Кодекс Юстиніана»
- Г розселення слов'ян

3. Установіть визначення, якому відповідає зашифроване в ребусі поняття.

- А Земельний наділ, який король або інший великий феодал надавав у довічне користування васалові на умовах несення військової чи адміністративної служби.
- Б Місце проживання ченців, відділене стінами від зовнішнього світу.
- В Одноосібний спадковий або виборний (рідше) глава держави.
- Г Глава католицької церкви.

4. Ознайомтесь із джерелом. Укажіть роки існування держави, про яку йдеться в описі.

«Століттями ця острівна країна, унікальна в середньовічній Європі, діяла без короля, великих лордів, зовнішньої політики та оборонних сил, але розробила правову та судову системи для обмеження насильства кровної помсти та захисту прав вільних людей. Система в цілому, яка не мала сили примусу чи правоохоронних органів, трималася на суспільному договорі. Ця середньовічна держава мала незвичайну структуру. На національному рівні альтинг був і судом, і законодавчим органом. Фактична робота цієї системи є загальною темою у таких творах, як «Сага про Ньяла» та «Сага про Лаксдаелу». І хоча ця держава проіснувала не так довго, її вплив був значним. Вона заклала основи для розвитку демократичних інституцій, які в подальшому стали важливою складовою європейської та світової історії. Закони, прийняті Альтингом, стали основою для розвитку правових систем багатьох країн, а досвід самоврядування послужив натхненням для створення інших автономних регіонів».

- А 527-565 рр.
- Б 800-843 рр.
- В 930-1262 рр.
- Г 962-1806 рр.

5. Визначте ім'я першого короля Угорщини, зашифроване у ребусі. (Відповідь запишіть у називному відмінку однини.)

6. Ознайомтесь із джерелом. Визначте, про кого йдеться у тексті.

«Вони тричі – у 845, 857, 865 роках – спустошували Париж. У 885-886 роках вони протягом 10 місяців тримали його в облозі, але цього разу захопити місто їм не вдалося. Століттями вдосконалюючи мистецтво кораблебудування, вони зуміли створити корабель, який змінив хід історії. Кораблі-дракари дозволяли воїнам легко та швидко пересуватись як по морю, так і річками».

А готи

Б слов'яни

В вікінги

Г гуни

7. Упізнайте історичну особу за описом.

Його називають родоначальником Єдиної Європи. Німецький історик Зігфريد Фішер-Фабіан назвав його «Першим Європейцем». Він не лише об'єднав більшу частину Західної Європи під своєю владою, але й сприяв поширенню християнства, відродив римську культуру та заклав основи європейської правової системи. Цікаво те, що частина школярів, коли їх просять назвати столицю його імперії, називають Париж, насправді головна резиденція імператора була у місті Аахені. Деякі історики називають його державу «Євросоюзом у ранньосередньовічному варіанті», оскільки вона включала в себе частини різних сучасних європейських країн.

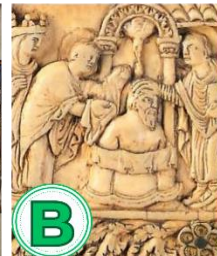
А Юстиніан I

Б Карл Великий

В Хлодвіг

Г Гай Юлій Цезар

8. Установіть хронологічну послідовність подій, які ілюструють зображення.

А. Коронація Карла Великого

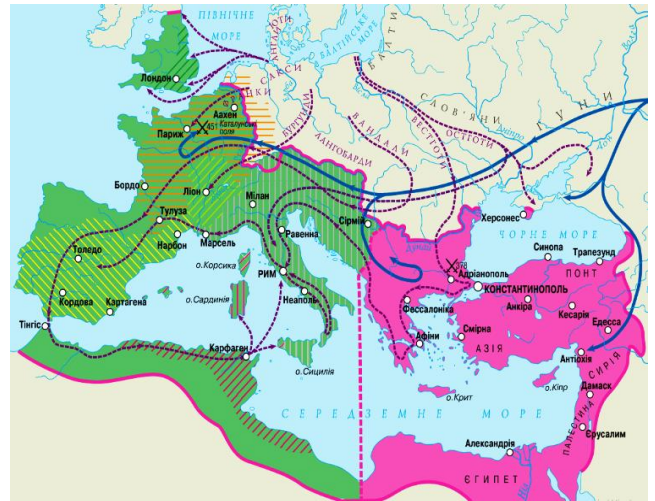
Б. Битва на рівнинах Каталонії між Аттілою, Етієм, Меровсом та Теодоріхом I

В. Хрещення Хлодвіга I

Г. Лейф Еріксон відкриває Америку

9. Визначте історичні джерела, які розкривають процеси, зображені на карті.

1. «Року Божого 876... данці, або ж нормани, що займалися піратством, увійшли в Сену й, грабуючи та вбиваючи, жорстоко спустошили Королівство франків. Карл (Карл Лисий) відрядив проти них військо, однак це не дало жодних результатів. Тоді він став думати про звільнення королівства за допомогою викупу й 877 року відрядив послів, які поговорили б з норманами [про те], аби вони, наділені дарами, покинули королівство. Після укладення такого договору церкви були пограбовані й усе королівство сплачувало податки для того, аби звільнитися від цієї біди». («Ведастинські аннали», IX століття).

2. «Бідні, знедолені вдови стогнуть, сироти без покровительства, багато з них, навіть знатного походження і освічені, втікають до варварів. Щоб не загинути під вагою державного тягара, вони йдуть шукати у варварів римської людяності, бо не можуть більше терпіти варварської жорстокості римлян.» (проповідник Сальвіан про втечу римлян до варварів, V століття).

3. «Готи розсіялися по всьому берегу Фракії й ішли обережно вперед, причому ті їхні земляки або бранці, що самі здалися римлянам, указували їм багаті селища... Не кажучи вже про природжену силу зухвалості, великою допомогою було для них те, що день у день до них долучалося безліч земляків з тих, що в перші дні переходу на римську землю через голод продавали себе за ковток кепського вина або за жалюгідний шматок хліба. До них приєдналося багато робітників із золотих копалень, що не могли нести тягар оброків».

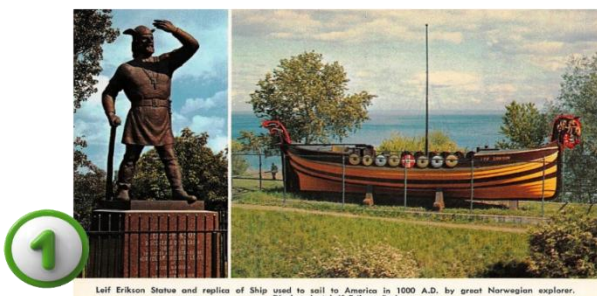
А 1, 2

Б 1, 3

В 2, 3

Г 1, 2, 3

10. Уявіть, що вам доручено провести екскурсію в новому віртуальному музеї. Тему не уточнено, але є фотографії експонатів. Розгляньте зображення і визначте тему віртуальної екскурсії.

1

2

3

4

1. Поштова листівка з зображенням статуї Лейфа Еріксона та його корабля

2. Поштова марка з Фарерських островів "Відкриття Америки"

3. Дернові будинки

4. Шолом із Гйормундбю

- А Франкська держава
- Б Імперія ромеїв
- В Священна Римська імперія
- Г Скандинавія в добу середньовіччя

11. Розв'яжіть хронологічне рівняння: знайдіть значення х, користуючись поданими умовами. (Відповідь запишіть арабськими цифрами.)

$A + X = B$

а - заснування Франкської імперії;

в - поділ християнської церкви (схизма) на католицьку і православну.

12. Співвіднесіть історичні події (явища, процеси) та їх наслідки.

1	Правління Юстиніана I	А	Формування нових держав на територіях сучасної Східної та Центральної Європи.
2	Розселення слов'ян	Б	Виникнення скандинавських держав.
3	Походи вікінгів	В	Візантійська імперія досягла своєї могутності.
4	Виникнення франкської імперії	Г	Об'єднання великих територій під владою Карла Великого, що сприяло створенню могутньої імперії в Західній Європі.

13. Ознайомтесь з джерелом та виконайте завдання.

«Це важливий період в історії Європи, який відбувся в середині VIII – початку IX століття, відзначився культурним піднесенням та розвитком освіти, дав поштовх подальшому розвитку європейської цивілізації та став одним із ключових етапів у формуванні середньовічної культури та освіти. Активно розвивалися архітектура, мистецтво та література. З'являлися нові архітектурні форми, вивчалася імператорське мистецтво, а також відновлювалися та перекладалися давньогрецькі та давньоримські тексти. Своєрідним «мозковим центром» була Палатинська академія (або Палатинська школа), заснована імператором при його дворі в Аахені (сучасна Німеччина). Саме в цьому місці збиралися вчені, митці та інтелектуали того часу для обміну знаннями та ідеями.

Саме в цей час імперія франків стала тим ланцюгом, який зв'язав античність і середньовічну Європу. Період розквіту закінчився з розпадом імперії».

13.1. Назвіть період, описаний у джерелі.

- А «македонське відродження»
- Б «каролінгське відродження»
- В «оттонівське відродження»
- Г християнізація

13.2. Установіть ім'я імператора, з яким пов'язане культурне піднесення, описане в джерелі.

- А Оттон I
- Б Карл Великий

13.3. Порахуйте, скільки століть тому розпочався описаний у джерелі процес. (Відповідь запишіть арабськими цифрами.)

Відповіді (II варіант)

1. Б
2. В
3. Б
4. В
5. Іштван
6. В
7. Б
8. Б, В, А, Г
9. В
10. Г
11. 1854
12. 1-В, 2-А, 3-Б, 4-Г
- 13.1. Б
- 13.2. Б
- 13.3. 13

Використані джерела

1. Мапа «Візантійська імперія за Юстиніана I». URL: <https://surl.lu/bensmz>
2. Вражаючі споруди візантійської архітектури. URL: <https://surl.li/hdwxoj>
3. Мапа: Франція за Верденським договором . URL: <https://www.jnsm.com.ua/h/0810M/>
4. Франція. URL: <https://surl.lu/sgtjmw>
5. Мапа «Скандинавія».URL: <https://surl.lt/bcauwt>
6. Мапа «Велике переселення народів. Загибель Західної Римської імперії» URL: <https://geomap.com.ua/uk-wh7/419.html#&gid=maps&pid=1>
7. Гісем О. В. Всесвітня історія : навч. посіб. для 7 класу закл. загал. серед. освіти. Ч. 1. / О. В. Гісем, О. О. Мартинюк. Харків : Вид-во «Ранок», 2023. 40 с. : іл.
8. Коронація Карла Великого. URL: <https://surl.li/ouicpz>
9. Лейф Еріксон відкриває Америку, картина Кристіана Крога (1893). URL: <https://surl.li/wynfcn>
10. Битва на рівнинах Каталонії між Аттілою, Етієм, Меровисом та Теодоріхом I; від Spieghel Historiael від Jacob van Maerlant (XIV ст.). URL: <https://surl.li/yaqncq>
11. Шолом епохи вікінгів. URL: <https://surli.cc/ewjebu>
12. Листівка зі статуєю Лейфа Еріксона та кораблем вікінгів. URL: <https://surl.lu/twrwkm>
13. Відкриття Америки, поштова марка з Фарерських островів , яка вшановує Лейфа Еріксона та Христофора Колумба. URL: <https://surl.lu/zqmtgc>
14. Дернові будинки в Ісландії. URL: <https://surl.li/mxdkbp>

Розділ II. Середньовіччя за межами Європи

Варіант 1

Початковий та середній рівні

Завдання 1-6 із вибором ОДНІЄЇ правильної відповіді

1. Укажіть країну Сходу, у якій було побудоване Заборонене місто для ізольованого життя свого правителя.

- А Китай
- Б Індія
- В Туреччина
- Г Японія

2. Визначте, що в перекладі означає титул «Чингізхан».

- А могутній хан
- Б цар царів
- В великий хан
- Г імператор

3. Пригадайте ім'я першого сьогуну Японії.

- А Аматерасу
- Б Йорітомо Мінамото
- В Іеясу Токугава
- Г Тойотомі Хідейоші

4. Пригадайте, кого проголосили «Заступником Пророка» та очільником арабської держави після смерті Мухаммеда.

- А халіф
- Б баскак
- В хан
- Г султан

5. Яку назву мала держава на півночі Індії, заснована воєначальником Кутб-уд-дін Айбеком на початку XIII ст.

- А Великих Моголів
- Б Делійський султанат
- В султанат Маратхів
- Г Ланкійський султанат

6. Прочитайте джерело і вкажіть історичну особу, про яку йдеться в тексті.
«Середньоазіатський правитель, полководець і завойовник, що об'єднав під своєю владою всю Середню Азію зі столицею у Самарканді, підкоривши Персію, Афганістан та здійснив руйнівний похід в Індію в 1398 р., завдав поразки туркам.»

- А Чингісхан
- Б Тамерлан
- В Бабур
- Г Баязид

7. Укажіть ТРИ релігії, поширені в середньовічній Індії.

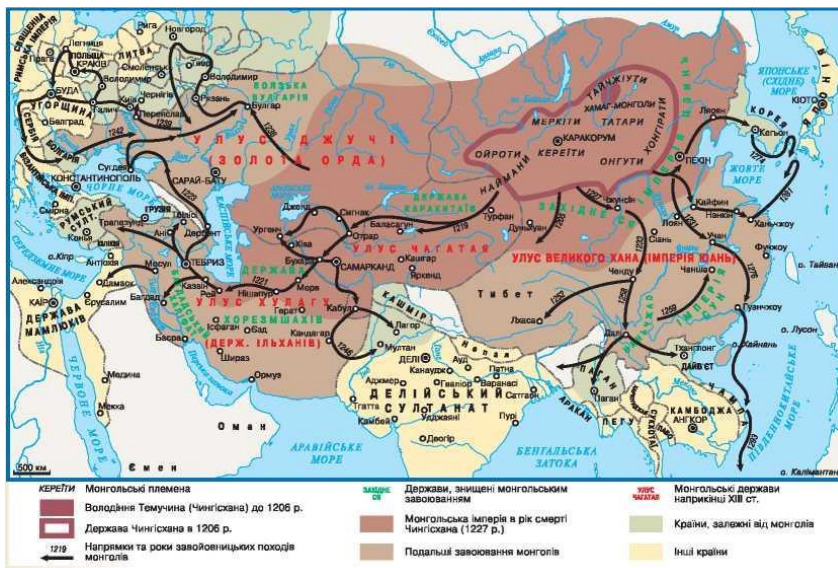
- 1 християнство

- 2 мусульманство
- 3 індуїзм
- 4 зороастризм
- 5 буддизм
- 6 даосизм
- 7 іудаїзм

Достатній рівень

8. Визначте за картою землі, які були підкорені монгольськими ханами.
(чотири відповіді)

- 1 Сибір
- 2 Делійський султанат
- 3 Північний Китай
- 4 Угорщина
- 5 Руські землі
- 6 Хорезмська держава
- 7 Візантійська імперія

9. Установіть відповідність між картою, назвою держави та її столицею.

	Країна	Столиця
1	А Держава ацтеків	а Теночтитлан

2		Б Держава майя	б Куско
3		В Імперія інків	в Чічен-Іца

10. Установіть хронологічну послідовність подій, пов'язаних із становленням ісламу.

А Хіджра – переселення Мухаммеда до Ясрібу.

Б Завоювання Мекки.

В Початок проповідництва Мухаммада в Мецці.

Г Перетворення Кааби в святиню мусульманства.

Високий рівень

11. Уставте пропущені слова в тексті.

У 1)_____ ст. на жителів Китаю чекало чергове випробування – монгольська навала.

Підкоривши до 1279 р. Китай, монголи встановили тут свою династію – 2)_____,

засновником якої став хан 3)_____ (онук Чингісхана).

12. Виберіть зайве поняття за походженням та вкажіть країну, до якої належать інші терміни/назви.

1 Кіото

2 самурай

3 порцеляна

4 харакірі

5 ікебана

Зайве	
Країна	

13. Назвіть країну, до якої належать усі зображення. (Відповідь упишіть з великої літери в Н.в.)

1		2		3	
---	---	---	---	---	--

14. Розв'яжіть хронологічну задачу.

Делійський султанат – перша велика мусульманська держава на території Індії, що існувала з 1206 по 1526 рік із столицею у Делі. Скільки років проіснувала ця держава?

(Відповідь упишіть лише числом.)

15. Прочитайте уривок з твору VII ст. китайського мандрівника Сюань Цзяня.

З'ясуйте традиційні групи населення, про які він розповідає.

«Сім'ї в країні поділяються на чотири групи. До першої ... належать люди чистої поведінки, вони суворо дотримуються законів релігії, моральності й керуються найбільш правильними принципами. До другої належать люди, що впродовж багатьох століть є правлячою групою. Вони дбають про доброчесність і милосердя. Люди третьої ... займаються торгівлею і шукають прибутків... Люди четвертої ... займаються землеробством...». (Відповідь запишіть з малої літери через кому з пробілом.)

1	2	3	4

Відповіді (I варіант)

- А
- В
- Б
- А
- Б
- Б
- 2, 3, 5
- 1, 3, 5, 6
- 1Бв, 2Вб, 3Аа
- В, А, Б, Г
- 1) XIII ст, 2) Юань, 3) Хубілай
- Зайве – 3, країна – Японія
- Китай
- 320
- брахмани, кшатрії, вайшії, шудри

Варіант 2

Початковий та середній рівні

Завдання 1-6 із вибором ОДНІЄЇ правильної відповіді

1. Пригадайте назву держави хана Батия зі столицею у м.Сарай-Бату.

А Золота Орда

- Б Улус Великого хана
- В Чагатайський улус
- Г Держава Юань

2. Укажіть очільника антимонгольського повстання і засновника династії Мін у Китаї.

- А Чжу Ді
- Б Чжу Юньвень
- В Чжу Юаньчжань
- Г Чжу Цзяньшень

3. Визначте, про кого йдеться в тексті.

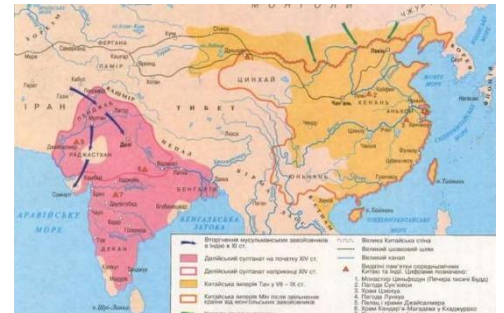
Ці воїни служили знатним господарям. За службу вони отримували земельні наділи разом із селянами. Поступово у них склався свій кодекс честі, який називався бусідо, що означає «Шлях воїна».

- А яничари
- Б самураї
- В гопліти
- Г сипаї

4. Визначте країну Азії, яку називали «Піднебесна».

- А Індія
- Б Японія
- В Китай
- Г Хозарський каганат

5. Пригадайте цивілізацію доколумбової Америки, яка виникла на півострові Юкатан.

- А ацтеки
- Б майя
- В інки
- Г індіанці

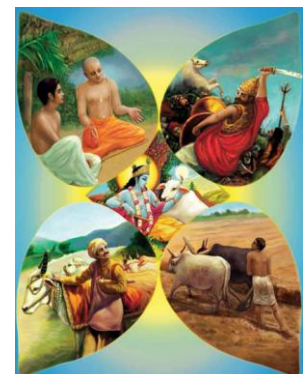

6. Визначте домінуючу релігію в Делійському султанаті.

- А індуїзм
- Б буддизм
- В мусульманство
- Г брахманізм

7. Укажіть ТРИ основні касты (варни) індійського суспільства.

- 1 шудри
- 2 васали
- 3 кшатрії
- 4 смерди
- 5 брахмани
- 6 колони
- 7 холопи

Достатній рівень

8. Проаналізуйте текст і карту. Виберіть ЧОТИРИ країни, що увійшли до Арабського Халіфату.

У результаті арабських завоювань виникла величезна держава – Арабський халіфат. За своїми розмірами халіфат перевищував Римську імперію за часів її розквіту.

- 1 Сирія
- 2 Королівство Франків
- 3 Магриб
- 4 Єгипет
- 5 Візантійська імперія
- 6 Іран
- 7 Хозарський каганат

9. Уставте пропущені слова в тексті.

Жителі аравійського півострова запозичили в індійців цифри, які в Європі відомі як

1)_____. Заклали основи аналітичної геометрії та тригонометрії. Учений 2)_____, автор книги «Аль-Джебра» («Рахунок»), вважається засновником 3)_____.

10. Установіть відповідність між історичним діячем та його біографією.

1 Тимур або Тамерлан		А Арабський лікар, що узагальнив досвід античних, індійських та середньоазійських лікарів у творі «Канон медичної науки»
2 Марко Поло		Б Його ім'я з чагатайської означає «Залізний». Середньоазійський державний діяч і політик, славнозвісний полководець, нащадок Чингізхана, об'єднав під своєю владою всю Середню Азію зі столицею у Самарканді
3 Мухаммед		В венеційський купець і мандрівник, автор «Книги чудес світу», у якій описані його спостереження під час подорожей та служіння в Китайській державі

4 Ібн Сіна (Авіценна)		Г Засновник однієї з світових релігій – ісламу. Вважався посланцем Бога Аллаха на землі
--------------------------	--	---

Високий рівень

11. Установіть хронологічну послідовність імперій в Китаї.

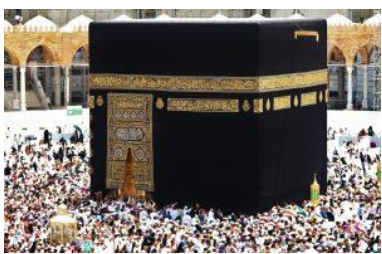
- А Тан
- Б Суй
- В Юань
- Г Мін

12. Виберіть зайве поняття та вкажіть країну, до якої належать інші терміни/назви.

- 1 Чингізхан
- 2 шовк
- 3 Пекін
- 4 компас
- 5 конфуціанство

Зайве	
Країна	

13. Проаналізуйте зображення. Напишіть назву однієї зі світових релігій, яку представляють подані зображення. (Відповідь запишіть з малої літери в Н.в.)

 1	 2	 3
--	--	--

--

14. Розв'яжіть хронологічну задачу.

622 р. – це рік переселення Пророка із Мекки до Медіни, що стало початком мусульманського літочислення. Обчисліть рік за мусульманським літочисленням станом на 2025 рік (григоріанський календар). (Відповідь упишіть лише числом.)

15. Прочитайте текст. Дайте відповіді на запитання:

- 1. Про яку країну розповідається у тексті?
 - 2. Як у народі називали імператора цієї країни?
 - 3. Як у цій країні називали імператорських чиновників?
- (Відповіді впишіть згідно з правописом через кому з пробілом.)

«Імператор радше нагадував папу римського, ніж європейського монарха. Йому належало «мовчки сидіти на троні – і не більше». Основним його обов'язком було виконувати ритуал, пов'язаний із культом Неба, щоб цим забезпечити підданам мир і добробут. Армію у походи він не водив — це робили його генерали. Після будівництва Забороненого міста правителі цієї країни повністю відгородилися від народу. Управлінням держави займалася ціла армія чиновників».

1	2	3

Відповіді (II варіант)

1. А
2. В
3. Б
4. В
5. Б
6. В
7. 1, 3, 5
8. 1, 3, 4, 6
9. 1) арабські, 2) Аль-Хорезмі, 3) алгебра
10. 1-Б, 2-В, 3-Г, 4-А
11. Б, А, В, Г
12. Зайве – Чінгізхан, країна – Японія
13. Іслам
14. 1402
15. 1. Китай, 2. «Син Неба», 3. мандарини

Використані джерела

1. Каліграфія. URL: <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQammBmJiDuVWd6aKcLGhVGRaO1EzrqcgXYQw&s>
2. Пагода. URL : https://www.123rf.com/photo_94497147_chinese-pagoda-tower-isolated.html
3. Компас. URL: <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQocZEMis6FLytN1iGaYevK1t3z3pdsmy0zXg&s>
4. Календар Майя. URL: <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRLg0BOHkvwl6BPNzMD9pfSkdWW6X0OVVeHOA&s>
5. Самураї. URL: <https://geomap.com.ua/uk-wh7/448.html>
6. Монгольські завоювання. Карта. URL: <https://uabooks.top/uploads/vsist-7-shupak-burlaka/vsist-7-shupak-burlaka-215.jpg>
7. Карта Арабського халіфату. URL: <https://uahistory.co/pidruchniki/podalyak-2020-world-history-7-class/podalyak-2020-world-history-7-class.files/image052.jpg>
8. Тамерлан. URL: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/00/Timur_reconstruction03.jpg/250px-Timur_reconstruction03.jpg
9. Марко Поло. URL: <https://faktypro.com.ua/uploads/img-2/12-cikavih-faktiv-pro-marko-polo.jpg>
10. Мухаммед. URL: <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTmw4qnUDUv0jUZfZRTlgWB7VupodXN6ziLfIINiOYIn32VMJRbjjKI-az225GTwTv-Dtk&usqp=CAU>
11. Авіценна. URL: https://www.ukrlib.com.ua/my/images/full/ibn-sina-avitsenna_3.jpg

12. Мечеть. URL: [https://uahistory.co/pidruchniki/nazarenko-art-10\(11\)-class-2019-standard-profile-level/nazarenko-art-10\(11\)-class-2019-standard-profile-level.files/image339.jpg](https://uahistory.co/pidruchniki/nazarenko-art-10(11)-class-2019-standard-profile-level/nazarenko-art-10(11)-class-2019-standard-profile-level.files/image339.jpg)
13. Кааба. URL: <https://namaz.today/wp-content/uploads/2018/03/kaaba-300x194.jpg>
14. Коран. URL: <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQ73KEV-ZZ1oirIoeb165DUe2-Ey3NtNYBiGw&s>

Розділ III. Середньовічне суспільство (V – XV ст.)

Варіант 1

У завданнях 1- 4 оберіть одну правильну відповідь

1. Визначте організацію, яка об'єднувала ремісників однієї спеціальності в середньовічному місті.

- А гільдія
- Б цех
- В мануфактура
- Г комуна

2. Укажіть фактор, який сприяв зростанню міст у Середньовіччі.

- А Зменшення населення Європи.
- Б Розвиток сільського господарства та ремесел, зростання торгівлі.
- В Послаблення королівської влади.
- Г Поширення епідемій.

3. Визначте суспільний інститут, про який йдеться в тексті.

«Він отримував від сеньйора земельну ділянку (феод) за вірну службу. Його головним обов'язком була військова служба на вимогу сеньйора».

- А міське самоврядування
- Б церковна ієрархія
- В васалітет
- Г цехова організація

4. Укажіть країни, у яких були прийняті документи, що обмежували владу короля – «Золота булла» (1222 р.) та «Золота булла» (1358 р.).

- А Англія та Угорщина
- Б Священна Римська імперія та Угорщина
- В Іспанія та Священна Римська імперія
- Г Португалія та Іспанія

Достатній рівень

5. Розв'яжіть хронологічну задачу.

Найжорстокішими конфліктами між селянами й феодалами у Середньовіччі були селянські війни. Прикладом такої війни було повстання Жакерія у Франції.

Обчисліть, скільки часу минуло від початку Жакерії до наших днів.

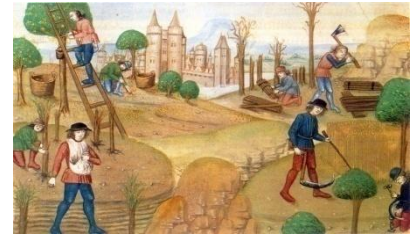
(Відповідь запишіть тільки числом.)

6. Упізнайте представника одного зі станів середньовічного суспільства за сенканом та малюнком.

(Відповідь упишіть з малої літери в Н.в. одн.).

(Відповідь упишіть з малої літери в Н.в. одн.).

[illegible]

Г Столітня війна

Е Створили торговельно-політичне об'єднання Ганзу.

Г «Натиск на Схід»

11. Установіть відповідність між поняттями та їхніми визначеннями.

1	король		А	Група населення з певними правами та обов'язками.
2	ратуша		Б	Глава держави.
3	цех		В	Система підпорядкування між представниками феодального стану.
4	стани		Г	Будинок міського самоврядування.
			Д	Професійне об'єднання ремісників.

12. Розташуйте в хронологічній послідовності етапи зовнішньої колонізації.

А монгольська навала

Б Велике переселення народів

В «Натиск на Схід»

Г Доба вікінгів

13. Ви отримали закодованого листа з пропущеними словами. Відтворіть текст, заповнивши пропуски.

На розвиток середньовічного суспільства суттєво впливали хвороби, що часто переростали в _____ 1. У середині XIV ст. Європу охопила пандемія страшної хвороби - _____ 2, відомої як «чорна смерть». Часто люди шукали винних, сподіваючись, що це відведе лихо. Серед жертв забобонів опинилися _____ 3, які мали дещо вищий рівень розвитку навичок гігієни.

(Відповідь запишіть малими літерами у відповідній граматичній формі через кому з пробілом.)

14. Ознайомтесь із джерелом та виконайте завдання до нього.

«У 1381 р. в Англії спалахнуло грізне народне повстання, яке очолив сільський покрівельник. Повстанці вбивали всіх, хто носив на поясі перо й каламар, бо вважали їх юристами. Вони захопили Лондон і при цьому запевняли, що люблять свого короля, ненавидять лише його «поганих радників». Король розпочав перемовини з їхніми керівниками, підступно знищив їх, а потім легко розгромив повстанські загони. Історичні записи свідчать, що до участі у цьому повстанні долучилися і жінки».

14.1. Укажіть ім'я керівника цього повстання.

- А Жанна д'Арк
- Б Ян Гус
- В Вот Тайлер
- Г Робін Гуд

14.2. Упізнайте середньовічного героя за описом.

У середньовічній Англії виникла легенда про ватажка лісових розбійників, який боровся за справедливість – грабував багатих рицарів і священників, здобич віддавав біднякам.

(Відповідь упишіть двома словами з великої літери у Н.в одн. Наприклад, Ян Гус.)

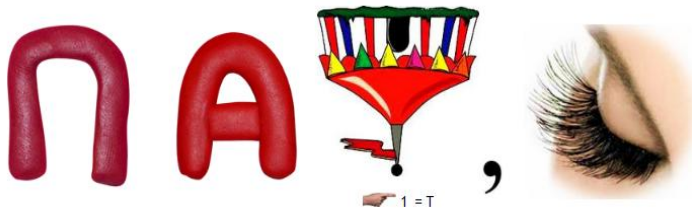

15. Ознайомтесь із джерелом та виконайте завдання.

«Місто – це був новий тип поселення. У ньому народився новий спосіб життя, новий спосіб управління, новий тип людей. Мешканці міст прагнули до успіху та намагалися розбагатіти. Поступово такі мешканці сформували міську знать. Вони добивалися влади над рештою городян».

15.1. Розгадайте ребус і запишіть назву міської знаті.

(Відповідь упишіть з малої літери в Н.в. множ.)

15.2. Поміркуйте над значенням приказки: «Міське повітря робить людину вільною». Виберіть правильне трактування.

- А Існувало самоврядування.
- Б Повітря було чистим, дихалося легко.
- В Селяни – кріпаки, проживши в місті один рік та один день, ставали вільними.
- Г Можливість городянам для боротьби з сеньйорами об'єднуватися у цехи.

15.3. Поміркуйте над текстом й розгадайте анаграму.

На чолі міста у середні віки стояла міська рада, яку обирали городяни. Голову міської ради у Франції та Англії називали мером, а у Німеччині - _____.

о	р	м	р	т	б	у	г	с	і
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

(Відповідь упишіть словом з малої літери в Н.в. одн.)

15.4. Виберіть ТРИ твердження, які б ви використали для опису середньовічного міста.

- 1 кам'яні мури
- 2 епідемії
- 3 відмова від майна
- 4 обробіток землі
- 5 ратуша
- 6 служба сеньйору
- 7 об'єднання в сільські громади

Відповіді (I варіант)

- 1. Б
- 2. Б
- 3. В
- 4. Б
- 5. 667
- 6. лицар
- 7. внутрішня колонізація
- 8. В
- 9. Б, Г, Е
- 10. В
- 11. 1-Б, 2-Г, 3-Д, 4-А
- 12. Б, Г, А, В
- 13. епідемії, чуми, євреї
- 14.1. В
- 14.2. Робін Гуд
- 15.1. патриції
- 15.2. В
- 15.3. бургомістр
- 15.4. 1, 2, 5

Варіант 2

У завданнях 1 - 4 оберіть одну правильну відповідь

1. Визначте, що повинен був виготовити підмайстер, щоб стати майстром-ремісником.

- А герб свого цеху
- Б подарунки всім майстрам цеху
- В шедевр
- Г вексель

2. Укажіть верству середньовічного суспільства, про яку йдеться в прислів'ї.

«На війні як лев, у мирний час – перший на бенкеті».

- А селянство
- Б духівництво
- В лицарство
- Г міщанство

3. Визначте тип господарства за описом.

Основною одиницею була велика земельна власність, що належала феодалу. Селяни, які проживали на цій землі, були особисто залежними та виконували різні повинності. Продукти праці вироблялися для задоволення власних потреб, а не для продажу.

А товарне господарство

Б натуральне господарство

В капіталістичне господарство

Г державне господарство

4. Визначте характерні ознаки середньовічного міста.

А широкі прямі вулиці, великі площі, багатоповерхові будинки

Б вузькі криві вулички, тісно забудовані будинки, оточення мурами

В чітке планування, поділ на промислові та житлові квартали

Г велика кількість парків та зелених насаджень

Достатній рівень

5. Розв'яжіть хронологічну задачу: обчисліть, скільки років розділяє дві події, описані в тексті.

У 1066 р. нормандський герцог Вільгельм Завойовник на чолі 15 тисяч нормандських і французьких лицарів підкорив Англію і проголосив себе англійським королем. А наприкінці XIV ст. в Англії спалахнуло народне повстання, яке очолив Вот Тайлер.

(Відповідь упишіть тільки числом.)

6. Упізнайте представника одного зі станів середньовічного суспільства за сенканом та малюнком.

Працьовиті, залежні.

Виробляють, забезпечують, віддають.

Були годувальниками суспільства.

Землероби.

(Відповідь упишіть словом з малої літери в Н.в. множ.)

7. Визначте поняття за описом.

Заселення і господарське освоєння земель за межами своєї країни в поєднанні з підкоренням чи винищенням місцевого населення.

(Відповідь запишіть малими літерами у відповідній граматичній формі та згідно з правописом.)

8. Визначте подію за джерелом.

«У цьому 1358 році виноградники не обробляли, поля не засівали і не орали, бики та вівці не ходили пасовиськами. Церкви й будинки всюди постраждали від пожеж або перетворилися на руїни. Розпачлива убогість панувала всюди, і особливо серед селян, бо сеньйори посилювали їхні страждання, відбираючи в них і майно, і їхнє бідне життя. У цей час ті, хто повинен був би захищати народ, гнобили його не менше за ворога». (З «Хроніки» ченця Жана де Венето).

- А повстання Вота Тайлера
- Б повстання Жакерія
- В завоювання Англії норманами
- Г монгольська навала

9. Оберіть ТРИ правильних твердження, що вказують на причини виникнення середньовічних міст.

- А Природні лиха – землетруси та повені.
- Б Відокремлення ремесла від сільського господарства.
- В Розвиток торгівлі.
- Г Астрономічні явища.
- Д Спеціалізація окремих територій.
- Е Міграція населення.

10. Продовжте текст, назвою торгового союзу.

«У середні віки міжнародну торгівлю в Середземному морі контролювали купці з італійських міст Венеція та Генуя, де вони конкурували зі своїми візантійськими колегами. У Північній Європі в басейні Балтійського і Північного морів торгівлю контролював торговий союз багатих міст, який одержав назву...».

- А Балтійського союзу
- Б Ганзи
- В Флорентійського союзу
- Г Північного союзу

Високий рівень

11. Установіть відповідність між поняттями та їхніми визначеннями.

1	цех 	А	Будинок для засідань місцевої ради.
2	гільдія 	Б	Власник земельного наділу, отриманого у вигляді пожалування за службу.
3	феодал 	В	Виборний голова міської влади.

4	бургомістр	Г	Об'єднання купців.
			
		Д	Закрита спілка ремісників.

12. Розташуйте в хронологічній послідовності етапи розвитку середньовічного міста.

- А Боротьба міст за комунальні права та самоврядування.
Б Виникнення перших ремісничих майстерень та гільдій.
В Розвиток торгівлі та зростання населення міст.
Г Зародження міст як торговельних та ремісничих центрів біля замків та монастирів.

13. Ви отримали закодованого листа з пропущеними словами. Відтворіть текст, заповнивши пропуски.

Протягом Х – XIII ст. у Західній Європі остаточно сформувалися нові суспільні _____ 1: «ті, що моляться», «ті, що воюють» і «ті, що працюють». Кожен стан мав свої _____ 2 та обов'язки. Так, _____ 3 піклувалося про душі людей, не платило податків та звільнялося від служби в армії.

(Відповідь запишіть малими літерами у відповідній графічній формі через кому з пробілом.)

14. Ознайомтесь із джерелом та виконайте завдання до нього.

«...У жовтні літа 1347 р. (...) у порту міста Мессіна пришвартувалися генуезці, що рятувалися на дванадцяти галерах від гніву Господнього (...). Генуезці привезли хворобу, що пробирала їх до кісток. Вона була такою сильною, що всі, хто спілкувався з ними, були вражені цією смертельною недугою; і смерті цієї, що вражала миттєво, не можна було уникнути (...). Смерть наздоганяла не тільки тих, хто спілкувався з хворими, а й тих, хто купував у них речі, доторкався або наближався до них».

14.1. Про яку хворобу розповідає автор?

- А COVID 19
Б епідемія холери
В «Іспанка»
Г «Чорна смерть»

14.2. Пригадайте назву заходів для запобігання поширенню інфекційних хвороб, які вперше були запроваджені у XIV ст.

- А вакцинація
Б арешти
В карантин
Г виселення

15. Ознайомтесь із джерелами і виконайте завдання до них.

- 1) «...За короля повинні ми стояти,
Васал повинен за свого сеньйора
Терпіть нестатки, спеку і мороз,

Віддати тіло й кров і все життя!
Глядіть же всі, без жалю бийте маврів,
Вони невірні, з нами ж Бог і правда!»

2) «...До серця той мені,
Що, першим кинувшись у бій,
Летить безстрашно на коні,
Запалює загін весь свій
Відвагою п'янкою».

15.1. Розгадайте ребус і дізнайтесь назву одного зі станів середньовічного суспільства, про представників якого йдеться в уривках.

(Відповідь упишіть словом з малої літери в Н.в. одн.)

15.2. Визначте приказку, яка характеризує становище цього стану.

- А «Що з возу впало, те пропало».
- Б «Васал мого васала – не мій васал».
- В «Міське повітря робить людину вільною».
- Г «Два б'ється – третій не мішайся».

15.3. Розгадайте анаграму і дізнайтесь назву поєдинків, які приносили їх учасникам славу знаменитого і вправного воїна.

а	ц	р	и	л	и	с	й	ь	к
і	н	у	р	т	р				

(Відповідь упишіть двома словами з малої літери в Н.в. одн.)

15.4. Виберіть ТРИ назви творів, що належать до жанру лицарської літератури.

- 1 «Пістрява стрічка».
- 2 «Пісня про Роланда».
- 3 «Про короля Артура».
- 4 «Вересовий трунок».
- 5 «Гаррі Поттер і філософський камінь».
- 6 «Останній дюйм».
- 7 «Як Робін Гуд став розбійником».

Відповіді (II варіант)

- 1. В
- 2. В
- 3. Б
- 4. Б
- 5. 315
- 6. селяни

7. зовнішня колонізація
8. Б
9. Б, В, Е
10. В
11. 1-Д, 2-Г, 3-Б, 4-В
12. Г, Б, В, А
13. стани, права, духовенство
- 14.1. Г
- 14.2. В
- 15.1. рицарство
- 15.2. Б
- 15.3. лицарський турнір
- 15.4. 2, 3, 7

Використані джерела

1. Бертран де Борн «Сирвента». URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=587>
2. Бургмістр фото. URL: <https://kamenca.net/uk/town-hall>
3. Велике переселення народів фото. URL: <https://discover.in.ua/history/velike-pereselennja-narodiv.html>
4. Внутрішня колонізація фото. URL: <https://geomap.com.ua/uk-wh7/431.html>
5. Ганза фото. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B0%D0%BD%D0%B7%D0%B0>
6. Гільдія фото. URL: <https://uahistory.co/pidruchniki/sshypak-2015-world-history-7-class/13.php>
7. Епідемія чуми фото. URL: <https://www.wikiwand.com/uk/articles/%D0%A7%D1%83%D0%BC%D0%B0>
8. Жакерія. URL: <https://sites.google.com/view/history-of-the-middle-ages/R3/3/7>
9. Зовнішня колонізація фото. URL: <https://vseosvita.ua/lesson/zviazok-liudyny-i-pryrody-rukhnaselennia-vnutrishnia-i-voienno-kolonizatsiia-49537.html>
10. Король фото. URL: https://img.freepik.com/premium-vector/cartoon-king-wearing-crown-mantle-cartoon-king-holding-golden-scepter-color-illustration_87946-1017.jpg
11. «Пісня про Роланда». URL: <https://dovidka.biz.ua/pisnya-pro-rolanda-harakteristika-rolanda>
12. Ратуша фото. URL: <https://dnister.org/storage/images/LYtHdxPW5Fk3R8924qTphg1ngpX0cOpEMsjIjo1X.jpg>
13. Рицар фото. URL: <https://akb-podarok.com/ua/p953891750-figurka-miniatury-olovyannaya.html>
14. Робін Гуд фото. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%BD_%D0%93%D1%83%D0%B4
15. Середньовічні селяни фото. URL: <https://vseosvita.ua/lesson/seliany-ti-khto-pratsiuie-745414.html>
16. Середньовічні стани фото. URL: <https://disted.edu.vn.ua/courses/learn/1507>
17. Середньовічні цехи фото. URL: <https://disted.edu.vn.ua/courses/learn/2926>
18. Феодал фото. URL: <https://fs02.vseosvita.ua/0201g90f-7630-378x198.jpg>
19. «Чорна смерть». URL: <https://sites.google.com/view/history-of-the-middle-ages/R3/3/7>
20. «Чорна смерть» фото. URL: <https://aemc.org.ua/info/article/234/>
21. Щупак І. Я., Бурлака О.В., Желіба О.В., Піскарьова І.О. Всесвітня історія: підруч. для 7 кл. закладів загальної середньої освіти / Київ. : УОБЦ «Оріон», 2024. 208 с. : іл.

Розділ IV. Середньовічні держави в X–XV ст.

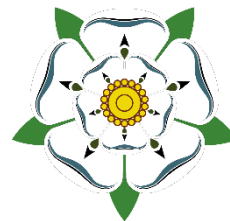
Варіант 1

Початковий та середній рівні

Завдання 1-9 із вибором ОДНІЄІ правильної відповіді

1. Пригадайте королівську династію, на гербі якої зображено білу троянду.

- А Йорків
- Б Плантагенетів
- В Ланкастерів
- Г Тюдорів

2. Визначте рік підписання «Золотої булли».

- А 1256 р.
- Б 1356 р.
- В 1365 р.
- Г 1455 р.

3. Укажіть, що зображено на ілюстрації.

- А Чайка
- Б Дракар
- В Галера
- Г Трієра

4. Визначте півострів, на якому розташована Італія.

- А Апеннінський
- Б Балканський
- В Піренейський
- Г Скандинавський

5. Укажіть моря, які омивають Піренейський півострів.

- А Середземне
- Б Мармурове
- В Норвезьке
- Г Азовське

6. Установіть відповідність між історичними діячами та країнами.

1	Казимир III	А	Угорщина
2	Ольгерд	Б	Польща
3	Іштван I	В	Велике князівство Литовське
4	Ян Гус	Г	Чехія

7. Виберіть ТРИ достовірні твердження.

- А Від Франції Візантія успадкувала монархічну систему правління з імператором на чолі.
Б У Візантії не існувало чіткого принципу династичного успадкування і обрання імператора.
В Візантія вміло використовувала дипломатію в конфліктах з сусідніми державами та народами.
Г Армія Візантії була головним чином найманою і відрізнялася досить низькою боєздатністю.

8. Співставте поняття з їх значенням.

1	Міжусобна війна	А	Поділ середньовічної держави на малі та великі володіння, які не мали централізованої влади.
2	Феодална роздробленість	Б	Форма державного правління, за якої політична влада належить духовенству або главі церкви, що обґрунтовувалося волею Бога.
3	Хрестові походи	В	Війни, які постійно вели між собою феодали у часи роздрібненості.
4	Теократія	Г	Військові експедиції християн, для відвоювання Святої Землі у мусульман, що тривали з 1095 по 1291 рік.

9. Співставте імена історичних діячів із їх характеристиками.

1	Альфред Великий	А	Король Франції (1226-1270 рр..) – заборонив поєдинки, як спосіб вирішення суперечок, започаткував створення єдиної грошової системи, установив нагляд за королівськими службовцями.
2	Вільгельм Завойовник	Б	Із 1035 р – герцог Нормандії, із 1066 р – король Англії.
3	Фрідріх I	В	Король Англії, вигнав датчан з країни.
4	Луї IX Святий	Г	Відомий в історії під ім'ям Барбаросса (Рудобородий), учасник третього хрестового походу, борець за підкорення Італії.

Високий рівень

Завдання на встановлення хронологічної послідовності

10. Установіть хронологічну послідовність історичних подій.

1. Грюнвальдська битва
2. Кревська унія
3. Норманське завоювання Англії
4. Християнізація Балтики

11. Виберіть ЧОТИРИ негативні наслідки хрестових походів.

- А Було зруйновано Константинополь – головний центр східної християнської культури, який так і не зміг повернути собі колишньої величі.
Б Страшним наслідком хрестових походів стала епідемія чуми, яку завезли зі Сходу корабельні щури. Вона вперше спалахнула у 1348 р. і лютувала в Європі протягом XIV – XV століть.
В Під час визволення Гробу Господнього загинуло багато культурних цінностей, палаців, бібліотек, рукописів тощо.
Г Збільшення запасів золота і розвиток передових технологій сприяли створенню банкірських домів і великого ремісничого виробництва.

Д Схід став міжнародним ринком.

Е Важкий удар було завдано Візантії, що значно ослабило її і вело до занепаду й загибелі.

Є Вони почали споживати тростинний цукор, були запозичені в країнах Сходу вітряки.

Ж Хрестові походи дали багато цікавого й героїчного матеріалу, що став основою розвитку середньовічного рицарського роману, філософії та літератури.

12. Прочитайте документ та дайте відповіді на запитання.

«Джон, Божою милістю король Англії, сеньйор Ірландії, герцог Нормадії та Аквітанії, і граф Анжу, архієпископам, єпископам, абатам, графам, баронам, юстиціаріям, лісничим, шерифам, бейліфам, слугам та всім посадовим особам і вірним своїм привіт.

1. По-перше, дали ми перед Богом свою згоду і цією хартією нашою підтвердили за нас і за спадкоємців наших на вічні часи, аби Англійська церква була вільна і володіла своїми правами цілковито і своїми вольностями недоторканими, що впливає з того, що свободу виборів, котра визнається найважливішою і найнеобхіднішою Англійській церкві, ми за чистою і доброю волею, ще до незгоди, котра виникла між нами й баронами нашими, надали й грамотою нашою підтвердили та отримали підтвердження її від сеньйора папи Інокентія Третього, котрої й ми будемо дотримуватись, і бажаємо, аби її сумлінно на вічні часи дотримувались і спадкоємці наші. Надали ми також усім вільним людям королівства нашого за нас і за спадкоємців наших на вічні часи всі нижчеписані вольності, аби мали їх і володіли ними вони та їхні спадкоємці від нас і від спадкоємців наших».

12.1. Визначте за історичним джерелом назву документу.

(Відповідь запишіть, починаючи кожне слово назви з великої літери без лапок.)

12.2. Укажіть рік підписання документу.

(Відповідь запишіть тільки арабськими цифрами.)

12.3 Укажіть зі скількох статей складався вказаний документ.

(Відповідь запишіть арабськими цифрами.)

Відповіді (I варіант)

1. А
2. Б
3. Б
4. А
5. А, Б
6. 1-Б, 2-В, 3-А, 4-Г
7. Б, В, Г
8. 1-В, 2-А, 3-Г, 4-Б
9. 1-В, 2-Б, 3-Г, 4-А
10. 3, 2, 4, 1
11. А, Б, В, Е
- 12.1. Велика Хартія Вольностей
- 12.2. 1215 р.
- 12.3. 63

Варіант 2

Початковий та середній рівні

Завдання 1-9 із вибором ОДНІЄЇ правильної відповіді

1. Пригадайте королівську династію, герб якої прикрашала червона троянда.

- А Плантагенетів
- Б Йорків
- В Ланкастерів
- Г Тюдорів

2. Укажіть рік утворення Священної Римської імперії.

- А 846 р.
- Б 962 р.
- В 965 р.
- Г 988 р.

3. Упізнайте, хто зображений на малюнку.

- А Хрестоносці
- Б Яничари
- В Вікінги
- Г Римляни

4. Визначте півострів, на якому розташована Іспанія.

- А Апеннінський
- Б Балканський
- В Піренейський
- Г Скандинавський

5. Укажіть моря, які омивають Апеннінський півострів.

- А Тіренське
- Б Адріатичне
- В Іонічне
- Г Чорне

6. Знайдіть відповідність між історичними діячами та країнами.

1	Владислав I	А	Угорщина
2	Гедимін	Б	Польща
3	Лайош	В	Велике князівство Литовське
4	Мехмед II	Г	Османська імперія

7. Виберіть ТРИ достовірні твердження.

- А Найбільше значення для торгівлі мали для арабів караванні шляхи.
- Б Релігійним центром доісламської Аравії було місто Кааба.
- В Засновник ісламу – Мухаммед.
- Г Осман I прийняв титул султана.

8. Співставте поняття та їх значення.

1	Міста-республіки	А	Військові кампанії християнських королівств проти мусульман 722 – 1492 років на Піренейському півострові.
2	Парламент	Б	Міста, які мали політичну та економічну самостійність.
3	Реконкіста	В	Титул монархів у деяких країнах Сходу.
4	Султан	Г	Вищий державний законодавчий орган.

9. Поєднайте імена історичних діячів та їх характеристики.

1	Філіп II	А	З 1154 р король Англії, розширив володіння завдяки вигідному шлюбу.
2	Філіп IV Красивий	Б	Відібрав в Англії більшість її французьких володінь.
3	Жанна д'Арк	В	Його називали «залізним королем», провів військову реформу та створив основи державної податкової служби.
4	Генріх II Плантагенет	Г	Народна героїня Франції, страчена за вироком інквізиції.

Високий рівень

Завдання на встановлення хронологічної послідовності

10. Упорядкуйте події в хронологічній послідовності.

1. Падіння Константинополя
2. Битва на Косовому полі
3. Завершення Реконкісти
4. Скликання Генеральних штатів у Франції

11. Виберіть ЧОТИРИ позитивні наслідки хрестових походів.

А Важкий удар було завдано Візантії, що значно ослабило її і вело до занепаду й загибелі.
Б Зі Сходу до Європи було завезено рис, гречку, кавуни, абрикоси, лимони, прянощі тощо.
В Головну роль у торгівлі Середземним морем почали відігравати міста Північної Італії, які значно збагатилися за рахунок перевезення своїми кораблями рицарів у Малу Азію.
Г Європейцям ці походи коштували величезних жертв.
Д Страшним наслідком хрестових походів стала епідемія чуми, яку завезли зі Сходу корабельні щури. Вона вперше спалахнула у 1348 р. і лютувала в Європі протягом XIV — XV століть.
Е Європейці навчилися виготовляти шовкові тканини, дзеркала, краще обробляти метал.
Є Під час визволення Гробу Господнього загинуло багато культурних цінностей, палаців, бібліотек, рукописів тощо.
Ж Європейці перейняли на Сході деякі звичаї: мити руки перед **уживанням їжі**, купатися в гарячих лазнях, частіше міняти білизну та верхній одяг.

12. Прочитайте історичну довідку. Дайте відповіді на запитання.

«За свідченням сучасників вона була висока на зріст, міцної статури, любила фізичні і військові вправи, охоче носила чоловічий одяг. У неї була чудова пам'ять і гострий розум, що давало змогу швидко орієнтуватися у складних обставинах. Коли їй виповнилося 17 років, вона зуміла домовитися про зустріч з королем Карлом VII та справила на нього сильне враження. Дівчина пояснила, що здійснює місію визволення Франції за волею Божою».

12.1. Визначте ім'я героїні, про яку йдеться в тексті.

А Ізабелла Бургундська
Б Жанна Валуа
В Жанна д'Арк
Г Констанція Португальська

12.2. Напишіть назву французького міста, яке звільнила героїня тексту в 1429 році.

12.3. Назвіть історичну подію, під час якої героїня очолила боротьбу французів із англійцями. (Назву події **запишіть відповідно до правопису.)**

Відповіді (II варіант)

1. В
2. Б
3. А
4. В
5. А, Б, В
6. 1-Б, 2-В, 3-А, 4-Г
7. А, В, Г
8. 1-Б, 2-Г, 3-А, 4-В
9. 1-Б, 2-В, 3-Г, 4-А
10. 4, 2, 1, 3
11. Б, В, Е, Ж
- 12.1. Ж́анна д'Арк
- 12.2. Орлеан
- 12.3. Столітня війна

Використані джерела

1. Вікіпедія. Дракар. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%80%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%80>
2. Про цікаве. Колекція цікавих та пізнавальних фактів. URL: <https://pro-cikave.com.ua/cikavi-fakty-pro-khrestonosiv/>
3. Отримання знань. Дистанційна підтримка освіти школярів. URL: <https://disted.edu.vn.ua/courses/learn/2010>
4. Поетичні майстерні. URL: <https://maysterni.com/publication.php?id=107962>
5. Всесвітня історія. 7 клас. Щупак, Бурлака, Піскарьова. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1495-vsesvitnya-istoriya-7-klas-schupak-2020.html>
6. Всесвітня історія. Гісем, Мартинюк. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1490-vsesvitnya-istoriya-7-klas-gisem-2020.html>

Розділ V. Духовний світ Середньовіччя. Здобутки середньовічної Європи

Варіант 1

Початковий та середній рівні

Завдання 1-9 із вибором ОДНІЄЇ правильної відповіді

1. Визначте релігію, що панувала в Європі в період Середньовіччя.

- А Буддизм
- Б Іслам
- В Іудаїзм
- Г Християнство

2. Визначте архітектурну споруду, яка була символом середньовічної Європи.

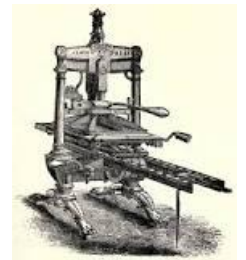
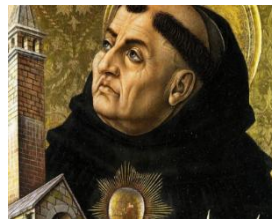
- А Колізей
- Б єгипетські піраміди
- В Пантеон
- Г готичний собор

3. Укажіть навчальні заклади, які виникли в Середньовіччі та стали центрами науки й освіти.

- А університети
- Б академії
- В ліцеї
- Г гімназії

4. Укажіть ім'я винахідника друкарського верстата середини XV ст.

- А Ісаак Ньютон
- Б Леонардо да Вінчі
- В Йоганн Гутенберг
- Г Марко Поло

5. Визначте ім'я середньовічного філософа, який намагався поєднати християнську теологію з арістотелівською філософією.

- А Августин Блаженний
- Б Роджер Бекон
- В Тома Аквінський
- Г П'єр Абеляр

6. Визначте твір, у якому розповідається про мандрівку в Пекло, Чистилище і Рай.

- А «Божественна комедія»
- Б «Подорож до центру землі»
- В «Кентерберійські оповідання»
- Г «Пісня про Нібелунгів»

7. Визначте ім'я європейського вченого та філософа XIII століття, відомого своїми дослідженнями в оптиці та експериментами.

- А Фома Аквінський
- Б Альберт Великий
- В Роджер Бекон
- Г Дунс Скот

8. Оберіть ТРИ винаходи, що з'явилися в Європі у період Середньовіччя.

1. хірургічні інструменти
2. механічний годинник
3. паровий двигун
4. друкарський верстат
5. окуляри
6. папір
7. колісниця

9. Укажіть ТРИ ознаки романського стилю архітектури.

1. Масивність і міцність
2. Висота і спрямованість угору
3. Круглі арки та склепіння
4. Горизонтальна спрямованість і суворість
5. Стрілчасті арки та нервюрні склепіння
6. Великі вітражі та світло
7. Яскравий декор і оздоблення

Достатній рівень

10. Співвіднесіть країни/регіони Середньовіччя з їхніми особливостями у сфері культури.

1	Візантійська імперія	А	Взаємодія християнської, ісламської та єврейської культур, розквіт арабської філософії та науки (зокрема, в Аль-Андалусі), тривала Реконкіста.
2	Італія	Б	Розвиток романського стилю, епічні поеми про германських героїв («Пісня про Нібелунгів»), вплив імператорської влади на церковне мистецтво та архітектуру.
3	Священна Римська імперія (Німеччина)	В	Центр університетської освіти (Болонський, Падуанський університети), виникнення раннього гуманізму, становлення мистецького Відродження наприкінці Середньовіччя.
4	Іспанія	Г	Збереження античної спадщини, розквіт мозаїчного мистецтва та іконопису, сильний вплив православ'я на всі сфери життя.

11. Виберіть ОДНЕ ЗАЙВЕ, що НЕ характеризує поняття «гуманізм».

1. Антропоцентризм
2. Вивчення античної спадщини
3. Схоластика
4. Світський світогляд
5. Індивідуалізм
6. Людські емоції та почуття
7. Ф. Петрарка

Високий рівень

12. Уставте пропущені в тексті слова, використовуючи довідку.

В епоху Середньовіччя освіта відігравала важливу роль, хоча й була доступна не всім. Центрами освіти були _____ (А) та _____ (Б) школи де переважно навчали духовенство. Основною мовою викладання була _____ (В).

З XI-XII століть у Європі починають виникати нові вищі навчальні заклади – _____ (Г). Вони пропонували студентам навчання за кількома факультетами, включаючи _____ (Д), право та медицину. Базовий цикл навчання, що охоплював граматику, риторику та діалектику, називався _____ (Е).

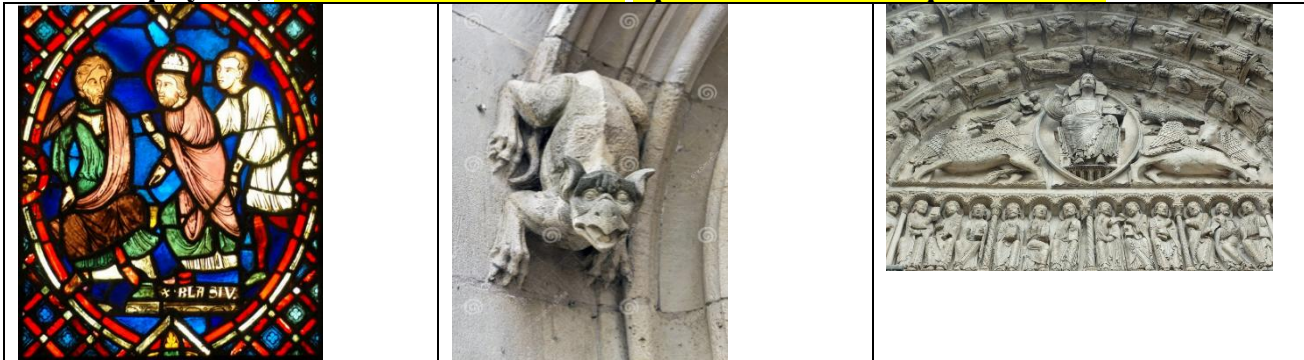
Довідка:

1. Латина
2. Реформація
3. Монастирські
4. Тривіум
5. Університети
6. Архітектура
7. Схоластика
8. Кафедральні
9. Хімія
10. Богослов'я
11. Ренесанс
12. Математика

13. Розташуйте ці знакові терміни та події середньовічної культури у хронологічній послідовності.

- А схоластика
Б вітражі в соборах
В романський архітектурний стиль
Г перші університети

14. Поміркуйте, який стиль мистецтва представлений зображеннями.

15. Прочитайте історичне джерело і дайте відповіді на запитання, використовуючи запропоновані варіанти.

З булли Папи Григорія IX "Ille humani generis" до єпископів Південної Франції (1231 рік).
«Оскільки ми дізналися, що на вашій території є люди, які, відійшовши від католицької віри, впали в єресь і ведуть інших за собою в пекло, і що вони не мають сумніву в їхніх злочинах, оскільки вони не бояться покарання, Ми вирішили, що для виявлення та викорінення цих єресей, які заражають народ, необхідно призначити спеціальних суддів, які б ретельно розслідували та карали єретиків, згідно з канонічними санкціями та звичаями, що вже існують у Франції. Таким чином, якщо хтось буде викритий у єресі, або буде підозрюватися в ній, він повинен бути негайно затриманий і переданий нам для судового розгляду... І нехай жодна людина не має права перешкоджати діяльності цих суддів, оскільки вони діють від нашого імені та з нашою владою».

1. Як називали людей, чия діяльність чи вчення не відповідало церковним канонам?
2. Яку назву мав суд над єретиками, запроваджений католицькою церквою?
3. Визначте назву чернечого ордену, який очолював церковний суд над відступниками.

А гусити
Б єретики
В трибунал
Г тамплієри
Д священники
Е домініканці
Ж бунтарі
З інквізиція

Відповіді (I варіант)

1. Г
2. Г
3. А
4. В
5. В
6. А
7. В
8. 2, 4, 5
9. 1, 3, 4
10. 1-Г, 2-В, 3-Б, 4-А
11. 3
12. А-3, Б-8, В-1, Г-5, Д-10, Е-4
13. В, Г, А, Б
14. Готичний
15. 1-Б, 2-3, 3-Е

Варіант 2

Початковий та середній рівні

Завдання 1-9 із вибором ОДНІЄЇ правильної відповіді

1. Продовжте твердження:

«У середньовічних рукописних книгах для прикрашання сторінок використовували різноманітні елементи. Найбільш поширеними були ...».

А мозаїки
Б фрески
В мініатюри
Г скульптури

2. Укажіть винахід, який мав величезне значення для поширення знань та розвитку освіти наприкінці Середньовіччя.

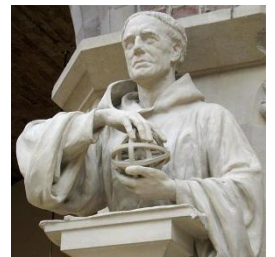
- А окуляри
- Б друкарський верстат
- В папір
- Г компас

3. Пригадайте тип годинника, який виник у Середньовіччі й дозволив точніше вимірювати час.

- А механічний годинник
- Б сонячний годинник
- В водяний годинник
- Г пісочний годинник

4. Визначте ім'я видатного середньовічного вченого, який наголошував на важливості емпіричного методу та експерименту.

- А Ібн Сіна (Авіценна)
- Б Аль-Біруні
- В Маймонід
- Г Роджер Бекон

5. Укажіть систему числення, запозичену з Індії й запроваджену в середньовічній Європі.

- А єгипетська система числення
- Б римська система числення
- В індійсько-арабська (десятькова) система числення
- Г грецька система числення

6. Визначте назву навігаційного пристрою.

- А підзорна труба
- Б астролябія
- В секстант
- Г хронометр

7. Укажіть головну мету алхіміків середньовічної Європи.

- А Створення вічного двигуна.
- Б Перетворення неблагородних металів на золото.
- В Виробництво пороху.
- Г Винайдення телескопа.

8. З поданого переліку оберіть ТРИ назви, які відповідають чернечим орденам Середньовіччя.

- 1. Орден єзуїтів.
- 2. Орден францисканців.
- 3. Орден тамплієрів.
- 4. Орден домініканців.
- 5. Тевтонський орден.
- 6. Орден бенедиктинців.
- 7. Орден госпітальєрів.

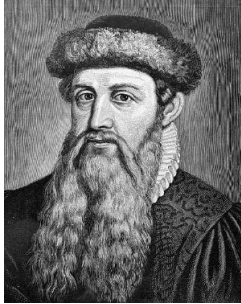
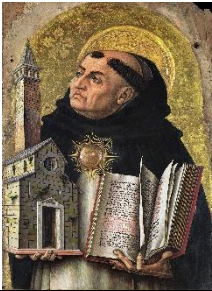
9. Оберіть ТРИ ознаки готичного стилю архітектури.

1. Масивність і міцність.
2. Висота і спрямованість угору.
3. Круглі арки та склепіння.
4. Горизонтальна спрямованість і суворість.
5. Стрілчасті арки та нервюрні склепіння.
6. Маленькі вікна.
7. Яскравий декор і оздоблення.

Достатній рівень

10. Співвіднесіть діячів культури Середньовіччя та їх основні здобутки.

1 Йоганн Гутенберг		А Англійський поет, автор збірки «Кентерберійські оповідання».
2 Данте Аліг'єрі		Б Розвиток схоластики, автор «Суми теології», прагнення поєднати віру та розум.
3 Тома Аквінський		В Винахід друкарського верстата з рухомими літерами.
4 Джеффрі Чосер		Г Створення епічної поеми «Божественна комедія».

11. Виберіть ОДНЕ ЗАЙВЕ, що НЕ характеризує поняття «християнська церква».

1. Інквізиція
2. Хрестові походи
3. Схоластика
4. Целібат

5. Гуманізм
6. Індульгенції
7. Десятина

Високий рівень

12. Уставте пропущені в тексті слова, використовуючи довідку.

«Духовне життя Середньовіччя було нерозривно пов'язане з _____ (А), яке домінувала в усіх сферах. Це знайшло своє відображення в мистецтві, де зводилися величні _____ (Б) та готичні собори, що вражали своїми _____ (В) та витонченими скульптурами. Освіта зосереджувалася в _____ (Г) та кафедральних школах, а згодом — в _____ (Д), де головною мовою викладання була _____ (Е). Філософською течією, що прагнула поєднати віру та розум, була _____ (Ж). Наприкінці періоду, завдяки _____ (З) верстату, знання почали поширюватися значно швидше».

Довідка:

1. Латина
2. Романські
3. Друкарський
4. Схоластика
5. Університети
6. Християнство
7. Гуманізм
8. Вітражі
9. Театр
10. Індульгенції
11. Монастирські
12. Іслам

13. Установіть хронологічну послідовність подій.

- А Початок гуманізму.
Б Винахід друкарського верстата.
В Розквіт готичного стилю.
Г Каролінгське відродження.

14. Поміркуйте, який стиль мистецтва представлений зображеннями.

15. Прочитайте історичне джерело і дайте відповіді на запитання, використовуючи запропоновані варіанти.

Джованні Піко делла Мірандола, «Промова про гідність людини» (1486)

«І ось, засудивши всі творіння, Отець схотів створити людину, щоб хтось осмислив задум Його розуму... Тоді Вічний Творець, створивши світ, прийшов до рішення, що людині, якій

Він нічого не міг дати з того, що було його власністю, дарував щось від своєї власної природи. Він узяв людину і, помістивши її в центрі світу, так промовив до неї: «Ми не даємо тобі, о Адаме, ні визначеного місця, ні власного вигляду, ні будь-якого особливого дару, щоб ти міг мати те місце, той вигляд і ті дари, які ти сам собі обереш, за своїм бажанням і за своїм рішенням. Я поставив тебе так, щоб тобі було зручніше оглядати все, що є у світі...».

1. Визначте місце людини у світі, за словами Творця.
2. Укажіть головну якість або здатність людини, що дозволяє їй визначати свою природу.
3. Якій ідеології відповідає таке тлумачення християнського вчення?

А у природному середовищі
Б у центрі Всесвіту
В уміння мислити
Г постійне вдосконалення
Д вільний вибір
Е гуманізм
Ж міфологічний світогляд
З антигуманізм

Відповіді (II варіант)

1. В
2. Б
3. А
4. Г
5. В
6. Б
7. Б
8. 2, 4, 6
9. 2, 5, 7
10. 1-В, 2-Г, 3-Б, 4-А
11. 5
12. А-6, Б-2, В-8, Г-11, Д-5, Е-1, Ж-4, З-3
13. В, Г, А, Б
14. Романський
15. 1-Б, 2-Д, 3-Е

Використані джерела

1. Верстат Гутенберга. URL: <https://porogy.zp.ua/2024/10/jogann-gutenberg-ta-jogo-vnesok-v-istoriyu-knygodrukuvannya/>
2. Тома Аквінський. URL: <https://www.vaticannews.va/uk/pope/news/2023-07/papa-lyst-toma-akvinskyj.html>
3. Роджер Бекон. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%80_%D0%91%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD
4. Астролябія. URL: <https://www.bezproblem.su/katalog/dom/inter-ernye-podarki/astrolyabiya-orion/>
5. Мініатюри. URL: <https://uahistory.co/pidruchniki/pometun-2020-world-history-7-class/2.php>
- 6 Данте Аліг'єрі. URL:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B5_%D0%90%D0%B%D1%96%D0%B3%27%D1%94%D1%80%D1%96

7. Гутенберг. URL:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%99%D0%BE%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BD_%D0%93%D1%83%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B3

8. Джефрі Чосер. URL:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B6%D0%B5%D1%84%D1%84%D1%80%D1%96_%D0%A7%D0%BE%D1%81%D0%B5%D1%80

9. Романський стиль. URL: <https://disted.edu.vn.ua/courses/learn/4482>

10. Фреска. URL: <https://depositphotos.com/ua/editorial/the-entry-into-jerusalem-161821972.html>

11. Барельєфи. URL:

https://www.wikiwand.com/uk/articles/%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5_%D0%BC%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%BE

12. Капітель. URL: <https://www.wikiart.org/uk/romanska-arkhitektura/kapitel-tserkva-abatstva-sen-fua-konk-frantsiya-1100>

13. Горгульї. URL:

<https://ru.dreamstime.com/%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%B3%D1%83%D0%BB%D1%8C%D0%B8-%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%B5-%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D0%B5%D0%B2%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%B7%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%8F-image134461234>

14. Готичний храм. URL: «Біблія в камені» <https://stilarhitekturi.livejournal.com/751668.html>

Підсумковий тест за рік

Варіант 1

Початковий та середній рівні

Завдання 1- 8 з вибором однієї правильної відповіді

1. Укажіть рік заснування Делійського султанату.

- А 960 р.
- Б 1206 р.
- В 1279 р.
- Г 1368 р.

2. Визначте, що зображено на ілюстрації.

- А Чайка
- Б Каравела
- В Джонка
- Г Дракар

3. Укажіть назву середньовічного об'єднання міських ремісників однієї або декількох споріднених професій.

- А Гільдія
- Б Братство
- В Спілка
- Г Цех

4. Визначте поняття за описом.

Одна зі світових релігій, заснована у VII ст. Мухаммадом, найбільш поширена в країнах Близького Сходу.

- А Буддизм
- Б Іслам
- В Даосизм
- Г Конфуціанство

5. Розв'яжіть хронологічну задачу і обчисліть, скільки років було Карлу Мартеллу, на час указаної події.

Відомо, що Карл Мартелл народився близько 688 року. У 732 році він завдав поразки арабам при Пуатьє. (Відповідь упишіть тільки числом). –

6. Ознайомтесь з історичним джерелом та виконайте завдання.

«У XI-XV ст. мистецтво знало два основні художні стилі, які змінювали один одного, – романський та готичний. Перший – романський – панував у XI-XII ст. Йому були притаманні масивність та зовнішня суворість споруд, які зберігали оборонні, захисні функції. Другий – готичний – у XII-XV ст. Для нього були характерні тонкі стіни, високі стрімкі аркові стелі, великі вікна, прикрашені кольоровими вітражами. Найбільш яскраво ці стилі проявилися в архітектурі замків і церков».

Визначте архітектурний стиль зображеної споруди.

- А Романського

7. Упізнайте за сенканом та портретом відому історичну особу часів Столітньої війни.

Віруюча, канонізована
Воювала, боролася, вірила
Була спалена англійцями
Орлеанська діва

(Відповідь запишіть з великої літери)

д'				

8. Поміркуйте, про який стан середньовічного суспільства говорить у притчі єпископ Еадмер Кентерберійський, називаючи їх «биками».

«Приклад про овець, биків і собак. Призначення овець – давати молоко і вовну, биків – орати землю, собак – захищати овець і биків від вовків. Бог береже їх, якщо кожна з цих тварин виконує свій обов'язок. Так само й стани створив Він, аби виконували різну службу в цьому світі».

(Відповідь запишіть з малої літери в Н.в. однини. Наприклад: ремісництво).

9. Ознайомтесь з джерелом та виконайте завдання до нього.

«Релігії існують кілька тисячоліть і виконують важливі функції. Релігія допомагає людині знайти одностайності, заспокоює в горі, установлює моральні і соціальні норми. Кількість вірувань у сучасному світі порахувати неможливо, але можна виділити п'ять головних релігій, які мають найбільшу кількість віруючих. А саме: християнство, іслам, іудаїзм, буддизм, індуїзм».

Оберіть ТРИ спільні риси, характерні для християнства та ісламу.

А одна зі світових релігій

Б визнання єдиного Бога

В обов'язок віддавати п'яту частину прибутків на потреби громади та милостиню

Г обов'язкова молитва за певним ритуалом п'ять разів на день

Д дотримання посту

Е необхідність здійснення хаджу

(Відповідь запишіть великими літерами без коми і пробілів. Наприклад, АБВ.)

10. Визначте події, зображені на карті.

А велике переселення народів

Б походи вікінгів

В хрестові походи

Г монгольська навала

11. Ви отримали закодованого листа з пропущеними словами. Відтворіть текст, заповнивши пропуски.

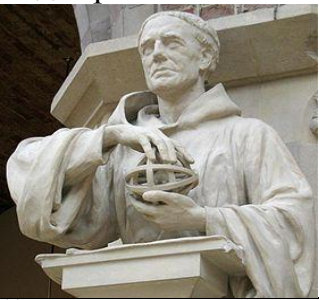
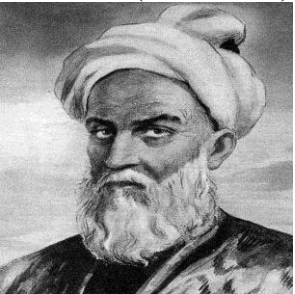
«Наприкінці володарювання **Іоанна** Безземельного різко зросло незадоволення його правлінням і політикою. У _____р. **1 (рік)** північні люди розпочали боротьбу проти короля, яку підтримали городяни Лондона. На їхню вимогу **Іоанн** був змушений підписати

_____ 2 (назва документу), яка містила широкі гарантії прав для баронів, рицарів і городян. Невдовзі Іоанн помер, а в країні розпочалася війна. Її безпосереднім здобутком стало, зокрема оформлення нового представницького органу – _____ 3 (назва).»

(Відповіді запишіть з великої літери у Н.в. однини або числом через кому у відповідній до тексту послідовності.)

Високий рівень

12. Установіть відповідність між ім'ям середньовічного історичного діяча та його характеристикою.

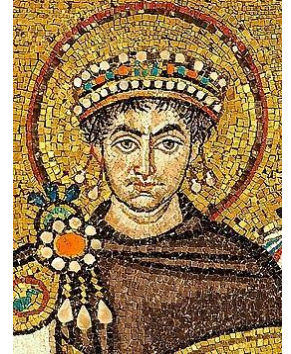
1	П'єр Абеляр 	А	Професор Оксфордського університету, який стверджував, що справжнє знання можна отримати, лише досліджуючи природу. Займаючись різними науками, намагався створити мікроскоп і телескоп, пояснив походження веселки.
2	Роджер Бекон 	Б	Перський лікар, автор праць з медицини. Уперше описав карантин як засіб для запобігання поширенню інфекції. Багато часу приділяв астрономії, писав віршовані твори.
3	Йоганн Гутенберг 	В	Яскравий представник схоластики. Зробив вагомий внесок у формування європейської правової системи. Його філософію у 1879 р. рішенням Папи Лева XIII було визнано основою католицького віровчення.
4	Ібн Сіна (Авіценна) 	Г	Винайшов спосіб друкувати книги рухомими металевими літерами. Також зробив ще чимало важливих для друкарської справи відкриттів: розробив необхідний сплав металу для літер, підібрав фарбу, удосконалив друкарський прес.
		Д	Один з визначних філософів і просвітителів Середньовіччя. Здобув чудову освіту й відкрив школу в Парижі. Поділяв думку тогочасних викладачів, що основою мудрості є Святе Письмо. Висував ідею віротерпимості.

13. Установіть хронологічну послідовність подій.

- А закінчення Столітньої війни
- Б скликання парламенту в Англії
- В утворення єдиного Іспанського королівства
- Г початок Першого хрестового походу

14. Ознайомтесь із джерелом та виконайте завдання.

«...У царя відбувалася нарада: що краще робити – залишатися тут чи втікати на суднах. Багато говорили на користь і однієї і другої думки. Врешті-решт імператриця... сказала: „Зайвим було б, здається, зараз розмірковувати про те, що жінці непристойно бути відважною між чоловіками. На мою думку, втеча тепер... для нас є не вигідною, хоча б вона вела нас до порятунку. Тому, хто з'явився на світ, не можна не померти; але тому, хто колись царював, блукати вигнанцем нестерпно! Отже, володарю! Якщо хочеш врятувати себе втечею, це неважко! Ми маємо багато грошей; ось море, ось судна! Але дивись, щоб потім, коли ти врятуєшся, не довелось тобі коли-небудь віддати перевагу смерті перед таким порятунком. Подобається мені старовинне слово, що царська влада – чудовий саван...». «Таємна історія» Прокопій Кесарійський.

14.1. Укажіть ім'я візантійського імператора, дружиною якого була Феодора.

- А Олексій I Комнін
- Б Юстиніан I
- В Альфред Великий
- Г Фрідріх I Барбаросса

14.2. Укажіть назву повстання, яке відбулося у 532 році, за правління цього імператора. (Відповідь запишіть з великої літери у Н.в однини)

15. Ознайомтесь з текстом та виконайте завдання.

«В епоху Середньовіччя суттєво розширилися географічні уявлення європейців. Ще в XIII ст. брати Вівальді з Генуї спробували обігнути західне узбережжя Африки. А венеціанець Марко Поло, як відомо, здійснив багаторічну подорож у Центральну Азію та Китай, про що детально та яскраво написав у своїй «Книзі». "Книга чудес світу", або "Мандри Марко Поло" – перша європейська розповідь про Великий шовковий шлях. Вона сповнена чудес, спецій, золота й дорогоцінного каміння. Марко Поло був чи не першим у світі письменником-мандрівником.

У XIV-XV ст. з'являються описи різних земель, зроблені мандрівниками. Суттєво вдосконалили карти, склали географічні атласи. Усе це мало величезне значення для підготовки Великих географічних відкриттів».

15.1. Розшифруйте анаграму і дізнайтесь ім'я першого європейця, вікінга, який близько 1000 року разом із супутниками досяг островів поблизу Північної Америки.

В	Й	Е	Л				
А	Л	Й	Щ	В	С	И	И

(Відповідь напишіть з великої літери в Н.в.)

15.2. Поміркуйте: у сагах ці місця називають Лісовою країною, Країною пласких каменів та ...

- А Країною криг
- Б Зеленою землею
- В Країною дикого винограду
- Г Країною норманів

15.3. Укажіть ТРИ назви держав, у становленні яких відіграли важливу роль нормани.

- А Сицилійське королівство
- Б Канада
- В Священна Римська імперія
- Г Давньоруська держава
- Д Ісландія
- Е Візантія
- Ж Арабський халіфат

Відповіді (І варіант)

- 1. Б
- 2. Г
- 3. Г
- 4. Б
- 5. 44
- 6. 1
- 7. Жанна д'Арк
- 8. селянство
- 9. А, Б, Д
- 10. В
- 11.1. 1215
- 11.2. Велика Хартія Вольностей
- 11.3. Парламент
- 12. 1-Д, 2-А, 3-Г, 4-Б
- 13. Г, Б, А, В
- 14.1. Б
- 14.2. Ніка
- 15.1. Лейв Щасливий
- 15.2. В
- 15.3. А, Г, Д

Варіант 2

Початковий та середній рівні

Завдання 1 - 8 з вибором однієї правильної відповіді

1. Визначте рік битви на Косовому полі.

- А 1389 р.
- Б 1396 р.
- В 1402 р.
- Г 1453 р.

2. Укажіть автора картини «Народження Венери».

- А Донателло
- Б Йоганн Гутенберг
- В Сандро Боттічеллі

3. Поміркуйте, яка приказка характеризує становище купців у Середньовіччі.

А «Васал мого васала – не мій васал»

Б «Міське повітря робить людину вільною»

В «Що з возу впало, те пропало»

Г «Роби, що маєш, і будь, що буде»

4. Визначте поняття за описом.

«Титул монарха в деяких країнах, що освячувався владою Папи Римського».

А Король

Б Хан

В Султан

Г Василевс

5. Розв'яжіть хронологічну задачу: обчисліть, скільки часу минуло від початку Першого Хрестового походу до наших днів.

(Відповідь упишіть тільки числом).

6. Ознайомтесь з джерелом та виконайте завдання.

«Стилістичні особливості середньовічного мистецтва IX–XII ст. яскраво втілені в архітектурі. Як ви вже знаєте, архітектура – це мистецтво проєктування і будівництва споруд і їхніх комплексів, що формують простір для життя і діяльності людини. Визначні зразки архітектурних споруд є культурно-історичними пам'ятками. На архітектуру, як і на все мистецтво середніх віків, значний вплив мало християнство. Розрізняють два основні архітектурні стилі тих часів: романський та готичний. Готичний стиль – це загостреність веж, арок соборів, граціозність та естетизм. Романський стиль – це масивність, міцність, ґрунтовність, круглі циліндричні склепіння».

Визначте архітектурний стиль зображеної споруди.

А Романського

Б Готичного

7. Упізнайте відому історичну особу Франкської держави за сенканом та портретом.

Жорстокий, підступний

Воював, об'єднував, хрестив

Родоначальник династії Меровінгів

Король

(Відповідь запишіть з великої літери)

8. Поміркуйте, про який стан середньовічного суспільства говорить у притчі єпископ Еадмер Кентерберійський, називаючи їх «собаками».

«Приклад про овець, биків і собак. Призначення овець – давати молоко і вовну, биків – орати землю, собак – захищати овець і биків від вовків. Бог береже їх, якщо кожна з цих тварин

виконує свій обов'язок. Так само й стани створив Він, аби виконували різну службу в цьому світі».

(Відповідь запишіть з малої літери в Н.в. однини. Наприклад: ремісництво).

9. Ознайомтесь з поданим джерелом та виконайте завдання до нього.

«Після розпаду імперії Карла Великого королівська влада почала занепадати. Це було пов'язано з різними чинниками. Проте головною причиною було те, що в попередні століття сформувалося велике землеволодіння. Його володарі, крім головного багатства Середньовіччя – землі, мали владу над її жителями. «Немає землі без господаря!» – казали тоді. Володіння цих великих феодалів іноді перевищували володіння самого короля. Фактично король правив лише у власному домені – спадковому земельному володінні».

Визначте причини слабкості королівської влади та феодалної роздробленості у середньовічній Європі. (Три правильні відповіді).

А панування натурального господарства

Б союз королівської влади з верхівкою католицької церкви

В установлення чітких постійних кордонів середньовічних королівств

Г надання королем земель як винагороди своїм васалам

Д нгубна традиція розподілу державних володінь між усіма синами монарха

Е союз королів з великими землевласниками

10. Визначте події, зображені на карті.

А Війна Червоної і Білої троянд

Б Столітня війна

В Хрестові походи

Г Монгольська навала

11. Ви отримали заповнений лист з пропущеними словами. Відтворіть текст, заповнивши пропуски.

«Наприкінці XIV – на початку XV ст. у Чехії, яка входила до складу Священної Римської імперії, загострились класові та національні суперечності. Загальне невдоволення чехів викликала привілейована католицька церква – найбільший землевласник у країні. Обурення чехів проявилось у антифеодалному, національно-визвольному й антикатолицькому русі, ідейним натхненником якого був _____ 1 (повне ім'я). Він вимагав реформувати церкву: відібрати у неї багатства, скасувати торгівлю _____ 2 (грамотами про відпущення гріхів), створити у Чехії свою церкву, підпорядковану не Папі Римському, а королю. Спалення Яна Гуса у _____ р. 3 (рік) у Констанці, за рішенням церковного собору, як єретика, спричинило вибух гніву чехів.»

(Відповіді запишіть з великої літери у Н.в. однини або числом через кому у відповідній до тексту послідовності.)

Високий рівень

12. Установіть відповідність між ім'ям історичного діяча та його характеристикою.

1	Аттіла	А	Монгольський хан і полководець. Був організатором походів монголів у Східну Європу у 1237 – 1243 рр. Його військо у 1240 р. захопило та вщент зруйнувало Київ.
---	--------	---	--

			
2	Філіпп IV Красивий 	Б	Видатний франкський король, за якого держава набула найвищого розквіту. У 800 р. був проголошений імператором франків. Із 46 років свого правління 44 він провів у воєнних походах.
3	Карл Великий 	В	«Батіг Божий», вождь гунів, військо якого виступило проти більшості племен і народів тогочасної Європи у битві на Каталаунських полях. Після його смерті держава гунів розпалася.
4	Оттон I 	Г	Французький король, за правління якого було вперше скликано Генеральні штати. Боротьба короля з Папою Римським завершилася його перемогою. Ліквідував Орден тамплієрів, а великого Магістра храмовників спалив на вогнищі.
		Д	Мріяв, як Карл Великий, здобути імператорський титул і водночас розширити свої володіння завдяки італійським землям. У 962 р. був коронований у Римі як імператор. Сприяв розвитку культури.

13. Установіть послідовність подій.

А початок Столітньої війни

Б утворення Священної Римської імперії

В завершення Реконкісти в Іспанії

Г скликання Генеральних Штатів у Франції

14. Ознайомтесь з джерелом та виконайте завдання.

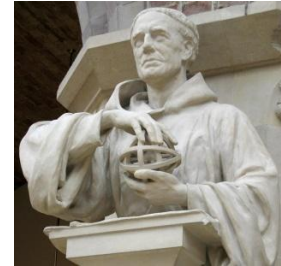
«...Усі науки пов'язані між собою і взаємно одна одну підтримують: успіх однієї допомагає всім іншим, як око, наприклад, керує рухом усього тіла...

Математику помилково вважають наукою складною, а іноді навіть підозрілою, тільки тому, що вона мала нещастя бути непізнаною отцями церкви. Проте якою вона є важливою, якою корисною!

Немає нічого гіднішого, ніж вивчення мудрості, від цього залежить добробут усього світу. Немає загрози більшої, ніж неучтво...».

14.1. Укажіть ім'я англійського філософа і науковця, автора наведеного уривку.

- А Лука Пачолі
- Б Ніколя Фламель
- В Ібн Сіна (Авіцена)
- Г Роджер Бекон

14.2. Англійці вважають, що першим, хто заявив про нову вибухову речовину, був англійський монах і вчений Роджер Бекон. Пригадайте її назву.

(Відповідь **запишіть з малої літери.**)

15. Ознайомтесь з джерелами (1, 2) та виконайте завдання.

Джерело 1

«Образ цього англійського короля овіяний ореолом романтики і сміливості. Його ім'я часто згадували в середньовічному епосі як героя легенд і романів. Він був алхіміком і відмінним музикантом. Обоюдновав не тільки подвиги, але і навчання. На думку істориків, у нього були неабиякі розумові здібності. Деякі військові подвиги зробили його однією з найвидатніших постатей у середньовічній історії та літературі поряд з Роландом і королем Артуром.

Одним із найвідоміших романів шотландського письменника В. Скотта є пригодницький роман «Айвенго», у якому автор висвітлює події, що відбувалися під час участі **цього** короля у хрестовому поході. Чорний Лицар, як його називали сучасники, викликав повагу і захоплення у всіх, хто знаходився поряд з ним у бою».

15.1. Розгадайте анаграму і дізнайтесь ім'я англійського короля, героя роману В. Скотта «Айвенго». (У відповіді впишіть кожне слово з великої літери в Н.в.)

А	І	Р	Р	Ч	Д
Е	В	Л	Е	В	О
Ц	С	Е	Р	Е	

Джерело 2

15.2. Визначте Хрестовий похід, у якому взяв участь персонаж, описаний у історичному джерелі.

«Лицар із серцем Лева» належить епосу Хрестових походів і залишається однією з найяскравіших постатей на осі протистояння Захід – Схід, точніше Хрест – Півмісяць.»

- А Перший Хрестовий похід
- Б Третій Хрестовий похід
- В Четвертий Хрестовий похід
- Г Восьмий Хрестовий похід

15.3. Оберіть ТРИ назви літературних творів, які належать до жанру рицарської літератури.

А «Пістрява стрічка»

Б «Пісня про Роланда»

В «Про короля Артура»

Г «Вересовий трунок»

Д «Гаррі Поттер і філософський камінь»

Е «Останній дюйм»

Ж «Як Робін Гуд став розбійником»

Відповіді (II варіант)

1. В

2. В

3. В

4. А

5. 929

6. 2

7. Хлодвіг

8. рицарство

9. А, Г, Д

10. Б

11.1. Ян Гус

11.2. Індульгенція

11.3. 1415

12. 1-В, 2-Г, 3-Б, 4-Д

13. Б, Г, А, В

14.1. Г

14.2. порох

15.1. Річард Левове Серце

15.2. Б

15.3. Б, В, Ж

Використані джерела

1. Аттіла фото. URL:

<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fru.wikipedia.org%2Fwiki%2F%25D0%2590%25D1%2582%25D1%2582%25D0%25B8%25D0%25BB%25D0%25B0&psig=AOvVaw0LwlXScsmEzA9IceYhOiND&ust=1711382765268000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBIQjRxqFwoTCOjMi-GjjYUDFQAAAAAdAAAAABAR>

2. Дракар фото. URL: <https://static.wikia.nocookie.net/warrior/images/9/98/1-1.jpg/revision/latest?cb=20161129010841&path-prefix=ru>

3. Жанна д'Арк фото. URL: <https://dovidka.biz.ua/povidomlennya-pro-zhannu-d-ark/>

4. Ібн Сіна (Авіценна) фото. URL: <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.ukrlib.com.ua%2Fbio-zl%2Fprintit.php%3Ftid%3D4610&psig=AOvVaw0d3sSZMRtjfk8RRFIRc9ks&ust=1711378458756000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBIQjRxqFwoTCLjA49uTjYUDFQAAAAAdAAAAABAЕ>

5. Йоганн Гутенберг фото. URL: https://static.dw.com/image/16880079_902.jpg

6. Карл Великий фото. URL: https://www.jnsn.com.ua/ures/img/Charlemagne_Durer.jpg

7. Композиція «Народження Венери» фото. URL:
[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/0b/Sandro Botticelli -
La nascita di Venere - Google Art Project - edited.jpg/800px-Sandro Botticelli -
La nascita di Venere - Google Art Project - edited.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/0b/Sandro_Botticelli_-_La_nascita_di_Venere_-_Google_Art_Project_-_edited.jpg/800px-Sandro_Botticelli_-_La_nascita_di_Venere_-_Google_Art_Project_-_edited.jpg)
8. Костел в абатстві Сант Антімо фото. URL:
https://rutraveller.ru/icache/place/1/652/063/165263_210x160.jpg
9. Оттон I фото. URL:
[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/b2/Die deutschen Kaiser Otto der Gr
o%C3%9Fe.jpg/250px-Die deutschen Kaiser Otto der Gro%C3%9Fe.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/b2/Die_deutschen_Kaiser_Otto_der_Gro%C3%9Fe.jpg/250px-Die_deutschen_Kaiser_Otto_der_Gro%C3%9Fe.jpg)
10. П'єр Абеляр фото. URL:
[https://newacropolis.org.ua/uploads/production/ckeditor/picture/data/d89/589/6d-/d895896d-4cce-
404a-8276-7f184638fec7/content.png](https://newacropolis.org.ua/uploads/production/ckeditor/picture/data/d89/589/6d-/d895896d-4cce-404a-8276-7f184638fec7/content.png)
11. Притча єпископа Еадмера Кентерберійського про три стани. URL:
<https://ukr7his.narod.ru/page45.htm>
12. Роджер Бекон фото. URL: [https://1.bp.blogspot.com/-
pZttOULupXY/UVAhAEEpdVI/AAAAAAAAAGIk/INbmiiKUr6M/w1200-h630-p-k-no-
nu/651777-Roger-bacon-statue.jpg](https://1.bp.blogspot.com/-pZttOULupXY/UVAhAEEpdVI/AAAAAAAAAGIk/INbmiiKUr6M/w1200-h630-p-k-no-nu/651777-Roger-bacon-statue.jpg)
13. Роджер Бекон і поява дослідних знань. URL:
https://subjectum.eu/textbook/history/7klas_v/47.html
14. Столітня війна. URL: <https://disted.edu.vn.ua/courses/learn/4548>
15. Філіпп ІУ Красивий фото. URL:
[https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fru-
royalty.livejournal.com%2F4940159.html&psig=AOvVaw0z7ys2-
QK57AFxf87Qod_&ust=1711726785148000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CB
IQjRxqFwoTCMj9maull4UDFQAAAAAdAAAAABAE](https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fru-royalty.livejournal.com%2F4940159.html&psig=AOvVaw0z7ys2-QK57AFxf87Qod_&ust=1711726785148000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBIQjRxqFwoTCMj9maull4UDFQAAAAAdAAAAABAE)
16. Хлодвіг фото. URL: [https://encrypted-
tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRWrt3Ss2tzRG9ma04Ms58jVBU1SN_eDwRJAfYv27G3
SvPniCjH0JD3YgZWttdTzUr8qu8&usqp=CAU](https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRWrt3Ss2tzRG9ma04Ms58jVBU1SN_eDwRJAfYv27G3SvPniCjH0JD3YgZWttdTzUr8qu8&usqp=CAU)
17. Хрестові походи URL: [https://vseosvita.ua/lesson/khrestovi-pokhody-derzhavy-khrestonostsiv-
dukhovno-rytsarski-ordeny-49545.html](https://vseosvita.ua/lesson/khrestovi-pokhody-derzhavy-khrestonostsiv-dukhovno-rytsarski-ordeny-49545.html)
18. Юстиніан фото. URL:
[https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%AE%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D1%96%D0%B0
%D0%BD_I](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%AE%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D1%96%D0%B0%D0%BD_I)